

Göteborg

Angered 5

Äspered

Hög,stensättning,
terassåkrar

Inv. nr. 48857

Fyndrapporter 1970

**Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport**

Nr 1970:1

Riksantikvarieämbetet
Statens Historiska Museum
Storgatan 41, Stockholm Ö

Dnr 1368/71

1346/71

Dnr 187/72/0919 21 APR. 1972

Göteborgs arkeologiska museum
Skärgårdsgatan 4
414 58 GÖTEBORG

Riksantikvarieämbetet får meddela, att riksantik-
varien vid föredragning den 18 februari 1972
har beslutat, att fynden från undersökning av fornl.
19:5 belägen i Angered inom Göteborgs stad på fastigheten
Äspered 1:1, Vg, utförd av J Wigforss

tillföres Göteborgs arkeologiska museum

Fynden har ~~ej~~ begärts av Eder. Fynden ej insända
av Eder

~~Fynden ej begärts av Eder. Fynden ej insända~~
~~sändas genom Statens Historiska Museum~~

Stockholm den 18 februari 1972

För riksantikvarieämbetet

Margareta Biörnstad

Margareta Biörnstad

Bilagor

62/71

ANGERED 5
FORNLÄMNING NR 19:5 INOM GÖTEBORGS STAD

19:5 HÖG, STENSÄTTNING OCH TERRASSÅKRAR

Hög och stensättningar. Högen troligen från yngre bronsålder. Åkerrasser, uppodlade under olika tider med början i förromersk järnålder.

LÄGE OCH BESKRIVNING

Fornlämningen 19:5 var belägen i Angered inom Göteborgs stad på fastigheten Äspered 1:11. Området ligger i Lärjeåns dalgång (VSV-ÖNÖ) på en från dalgångens södra sida utskjutande rygg av isälvsmaterial (fig 1). Från denna har man en vid utsikt mot västsydväst - norr - nordost (fig 14). Krönet med anläggning l låg 80 m över havet. Området utgjordes av inhägnad betesmark.

Fornlämningen hade före undersökningen följande utseende: (fig 2, 15)

- 1) Hög, 12 m diam och 0,6 m hög. I ytan talrika stenar 0,2 - 0,4 m stora. I söder och väster 2 jordfasta stenar 0,2 - 0,4 m höga. Hela ytan skadad. Högen var dessutom skadad i öster och söder genom tidigare odling.
- 2) Stensättning, 11 m diam och 0,3 m hög. Övertorvad med i ytan talrika stenar 0,2 - 0,3 m stora. I väster en jordfast sten 2 x 3 m och 0,6 m hög. I öster var stensättningen avskuren av en gammal brukningsväg. Då odlingskanter omgav stensättningen i norr, väster och sydväst och då brukningsvägen skadat östra delen, kunde ingen klar kant skönjas. Osäker som fornlämning (fig 15).

I området norr, väster och sydväst om fornlämningen fanns talrika odlingsterrasser och en tydlig ryggad åkerteg.

GRÄVNINGSTID OCH ARBETSSTYRKA

Grävningstid: 1 augusti - 4 oktober 1967. Undersökningen

utfördes av Göteborgs arkeologiska museum. Arbetet leddes av J.Wigforss. I övrigt deltog B.Carlbom och G.Landström samt under kortare tid M.Lundberg och S.Kim.

Arbetare från Göteborgs stads gatukontor var under olika tider E.Ögren, R.Carlsson, K.Ljungdahl, S.Wikström, E.Grönlund, E.Andersson, O.Oskarsson, A.Olsson, E.Gustafsson och S.Andersson.

I diskussionen kring det äldre odlingssystemet på området deltog docent Sven Olof Lindquist från Kulturgeografiska institutionen vid Stockholms universitet.

Arbets tid i fält: 1 002 arkeologtimmar
2 413 grovarbetstimmar

Undersökt yta: Ca 930 kvm.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningarna avtorvades och utgrävdes med början med anläggning 1 (se vidare separat arbetsbeskrivning under respektive anläggning). Meterbreda schakt genom odlingsterrasserna avtorvades och rensades liksom området mellan anläggning 1 och 2. Längs profil A, B och D djupgrävdes schakten.

Dessutom grävdes 2 meterrutor i schakt A och D i 10 cm skikt och kolprov togs för C¹⁴ bestämning.

ANLÄGGNING 1

ARBETSBESKRIVNING

Kryssprofiler utlades och anläggningen avtorvades och rensades. Småstenspackningen borttogs. Därefter nergrävdes anläggningen skiktvis huvudsakligen kvadrant för kvadrant. För att klarlägga eventuellt samband mellan anläggningen och den äldre odlingen utanför, grävdes schakt i anläggningens östra kant. I samband med utgrävningen av konstruktion 1 grävdes likaledes schakt genom anläggningens kant och konstruktionen. Efter utgrävning av hela anläggningen djupgrävdes 2 meterrutor i centrum. Profilhänkarna genomgrävdes.

GRÄVNINGSTAKTTAGELSER

Anläggningen utgjordes av en relativt låg hög med fyllning av sten packad i jord och delvis täckt av en recent småstenspackning. Den innehöll 2 gravgömmor.

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen vara 11 x 16 m (Ö-V) med jämn välvning utom i väster där stenpackningen var utdragen och gick ned till och omslöt ett större kluvet block (block B, fig 3). Ingen kantkedja fanns, men begränsningen var klar utom i väster och nordväst där kanten var oregelbunden och delvis skadad. Anläggningen var något avplanad upptill. Stenarna i stenpackningen var i allmänhet 0,2 - 0,3 m stora. Över stora delar av anläggningen fanns en mycket tät och jämn småstenspackning av 0,05 - 0,1 m stora stenar. En remsa av denna småstenspackning utsparades och syns på fig 16. I centrum över ett 2 - 3 m diam stort område fanns endast spridda stenar. Klyftan i block B var packad med 0,2 - 0,4 m stora stenar.

Småstenspackningen borttogs och visade sig ligga på en bitvis ganska rik jordfyllnad av humusbemängd mo. I denna fanns rikligt med recent material såsom tegel och glacerad keramik samt ett mynt från 1760. Det var alltså helt uppenbart att småstenspackningen tillkommit i nyare tid.

Under småstenspackningen var hela anläggningen täckt av en mycket tät och vällagd stenpackning av i allmänhet 0,2 - 0,4 m stora stenar (fig 16, 17). Skadan i nordvästra kanten är synlig på fig 16, med moränen liggande uppe i den rensade ytan.

Vid nedgrävning kunde konstateras att stenarna i stenpackningen i huvudsak låg i tre skikt väl packade i humusfärgad mo (lager 2, fig 4, 5). Stenstorleken var aningen större i det undre stenmaterialet. In mot centrum förekom en del större stenar 0,5 - 1,0 m stora. I norra och östra kvadranten låg dessa i en halvcirkel kring centrum, begränsande anläggningens högsta och centrala parti, men utan att direkt utgöra en klar inre kantkedja (fig 17). Innanför dessa större stenar var stenpackningen särskilt tät. Den täckte två gravgömmor, som båda var brandgravar med keramik. Den ena utgjordes av en liten kista

byggd av små kantställda hållflisor (konstruktion 2) och den andra av en grop i moränen under anläggningen (konstruktion 4). Mellan gravgömmorna och i nivå med dessa fanns en hel del skörbrända stenar samt spridda fynd av keramik, brända ben samt en hel del kol och sot. Sotlagrets utsträckning markerad på fig

3. Sotig jord fanns även under stenarna i anläggningens norra kant samt här och var även i västra kanten. Alldeles utanför den västra kanten påträffades en mindre härd (konstruktion 5).

Moränen närmast under anläggningen var genomgående fläckig och troligen omörd med succesiv övergång till den ljusa orörda moränen. Schakten genom anläggningens östra kant visade dessutom att moränen under anläggningen låg på högre nivå än utanför vilket torde förklaras genom att moränens yta sänkts vid plöjning av området utanför (jfr anläggning 2).

På skilda nivåer i anläggningen fanns flinta däribland några redskap samt avslag.

KONSTRUKTION 1

Alldeles under och innanför anläggningens södra kant (fig 3) fanns en nergrävning i moränen 2,0 x 1,2 m stor (Ö-V). Nergrävningen var fylld med 2 - 3 lager sten 0,1 - 0,2 m stora över ett lager klumpsten 0,4 - 0,6 m stora (fig 18, 19). Stenarna i det översta stenlagret var till stor del skörbrända och låg i sotig mo. Kol förekom dock sparsamt. Molagret var ca 20 cm tjockt. På och bland dessa stenar låg spridda keramikskärvor (fynd 196). De undre större stenarna låg i humusfläckig, gulbrun, upp till 20 cm tjock sand. I botten på nedgrävningen vilken var gjord i sandig morän fanns spridda små keramikskärvor (fynd 237).

KONSTRUKTION 2 (fig 3, 6, 16)

Konstruktionen utgjorde den ena av anläggningens två gravgömmor och var belägen något öster om centrum, inom det ovan nämnda sotlagret. Den bestod av en liten kista (fig 6) med en flat liggande håll (sten 2) kring vilken var placerad hållarna 1, 4, 5 och 6. Samtliga dessa var kantställda med en storlek av ca 0,2 - 0,3 m och lutade något in över håll 2 (fig 20). Framför öppningen mot

sydväst, fast på lägre nivå stod en kantställd sten (sten 3). Kistans läge framgår av fig 5. Keramikskärvor och brända ben (fynd 135) låg över och under häll 2. Jorden var sotig. Under hällen fanns några 0,1 m stora stenar bland vilka även fanns krukskärvor och brända ben. Kant- och bottenbitar av keramiken låg om vart annat vilket tyder på att keramiken krossats redan vid nedläggandet.

KONSTRUKTION 3 (fig 3, 21)

Konstruktionen utgjordes av en klyfta mellan de två loss-sprängda halvorna i block B. Klyftan var fylld med 0,1 - 0,3 m stora stenar liggande i humusbemängd lös mo (lager 2). Stenarna låg i flera skikt. Bland stenarna fanns ett mynt från 1792 samt några tegelbitar (fynd 191). Även de understa stenarna låg i mycket lös jord, varför hela konstruktionen säkerligen var sentida och eventuellt hänger samman med den äldre odlingen på området. Inga förhistoriska fynd gjordes i klyftan.

KONSTRUKTION 4 (fig 3, 16)

Konstruktionen utgjorde den andra av anläggningens gravgömmor och var belägen ungefär i centrum. Den bestod av en skålformig grop som var 0,5 m diam och ca 0,5 m djup och som delvis gick ner i moränen under anläggningen (fig 4). Gropen innehöll rikligt med brända ben och keramik (fynd 172) liggande i sotfärgad jord (lager 2). Kolbitar förekom dock sparsamt. Keramikskärvorna vilka var små och flagade låg spridda i hela gropen utan någon inbördes ordning. Mycket tyder på att keramiken redan vid nedläggningen krossats under den pålagda stenen. Även utanför gropen fanns på en större yta spridda brända ben och krukskärvor (jfr utsträckningen av sotlagret, fig 16). Gropen var kringsatt av fyra jämnstora klumpstenar ca 0,4 m stora.

KONSTRUKTION 5 (fig 3)

Konstruktionen utgjordes av en härd ca 1 m diam liggande på moränen alldeles utanför anläggningens nordvästra kant.

Moränen var i denna del mycket stenig och grusig och i härden iaktogs en del smärre skörbrända stenar, sannolikt naturlig moränsten 0,05 - 0,15 m stora samt kol och sot (fynd 239).

Ett eventuellt samband mellan härden och anläggning 1 eller 3 gick inte att fastställa då härden inte övertäcktes av någon av anläggningarna.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Keramik	Brända ben	Kol	Övrigt
	gr	gr	gr	
6	7			
7	18			
10				Ker.recent 16 gr
11				Ker.recent 12 gr
21	10			
27		1	2	
36	5			
37	4			
38			4	Järn 56 gr
42				Järn 12 gr
44				Järn 2 gr
45				Järn 4 gr
72	5			
73	2			
74		1		
76		<1		
77		3		
78	4	4		Järn 204 gr, obr.ben 8 gr
79	2			
80	6			Järn 19 gr, bränd lera, 2 gr
81		1		
82	2			Bränd lera, 3 gr
84				Brynsten 196 gr
85	24	<1		
87	91			
89	8			
90	4			
95				Obrända ben 2 gr
97	23			
102		1		
103		2		
104	11	1		
105	69			Järnslag 384 gr
108				
109		1		
110	24			
116		2		
117	9			
118		<1		
135	504	355		Flinta
136		3		
138		<1		
139		22		
140	9	1		
141	22	7		
142	6	<1		
143	2		1	
144	4			
145	6			
146		3		
147	26			
154	34			
155	8			
156	6			
157	24			
158	29			Flinta 2 gr
159	9			
160	10			
161	16			

forts.

Fynd nr	Keramik gr	Brända ben gr	Kol gr	Övrigt
162	13			
163	21			Flinta 2 gr
164	19			
165	25			Flinta 5 gr
166	51			
172	975	650	5	Slagg 2 gr
173	123			
174	45			
175	15			
176	35			Flinta 5 gr
177	64			Flinta 38 gr
178	37			Flinta 5 gr
179	25			
180	1			
181	8			
183	47	2		
184	52	13		
185	9			
186	9			
189	78	<1		
190	52			
191				Tegel 8 gr, mynt 1792? 1 gr
192	3	31		
193	18			
194	6			Flinta 3 gr
195	79			
196	195			Harts <1 gr, Flinta 3 gr
197	96			
198	42	1		
199	13			
208	36	11		
209	25	29		
210		4		
211	102	55		
212	18	<1		
213	12			
214	43			
215	10			
216	8			
217		1		
218	12			
219	1			
220	24			
221	4			Flinta 4 gr
222	10			
223	6			Flinta 8 gr
224	27			
225		<1		
226	12	<1		
227	11			
228	9			
231	10			
233			6	
234	8			
235		1		
236	14	<1		
237	10			
238	12			
239			21	
240	6			
241	5			
243	6			Tegel 5 gr
244	53	1		
245	32			
246	145		6	
247	24			
248	7	6		
249		2		
250	19			Flinta 30 gr
251	25	1		Flinta 2 gr
252	5			
253	2			
254	16		1	
255	22			
256				Flintskrapa 5 gr
257				Flinta 125 gr
258	4			
259	15			Flinta 5 gr
260	30			Flinta 6 gr
278				Flathuggen spets av flinta 9 gr+flinta 12 gr 1 mynt (1760) 25 gr Rec.ben (djurtänder) 71 gr Järnslag 205 gr, järn 82 gr, tegel/keram. 160 gr glas 8 gr, porslin 10 gr
279				
280				
281				
Summa	4039	1216	46	

Keramiken består av skärvor, till stor del flagade vilka i några fall endast gått att sätta ihop till smärre kärlpartier. Någon uppskattning av kärlformen kan ej göras. Största skärva 6 x 3 cm. Ytan på de icke flagade bitarna är slät men ej glättad. Mynningsbitar förekommer och visar en tämligen rak profil med avrundad mynningskant. I fynd 135 finns del av en bandformad hank. Bland flintan förekommer skärvor med slagbula.

SAMMANFATTNING

Anläggningen utgjordes av en låg hög med fyllning av sten, packad i jord och delvis täckt av en recent småstenspackning. Anläggningen innehöll 2 gravgömmor med keramik, brända ben och kol, den ena placerad i en liten kista, den andra i en grop i moränen under anläggningen. Mellan gravgömmorna fanns ett sotlager med kol och en del skörbrända stenar samt spridda keramikskärvor och brända ben. Genom hela anläggningen har insamlats en del flinta däribland några redskap. Främst i stenpackningens undre delar förekom spridda keramikskärvor.

ANLÄGGNING 2

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING: se ovan

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och nedgrävdes skiktvis. Profilen genomgrävdes.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Efter avtorvning och rensning (fig 22) visade sig anläggningen vara 11 m diam och bestå av en bitvis mycket gles och i ytan ojämn stenpackning med starkt varierande stenstorlek. Över hela ytan fanns mängder av småsten 0,05 - 0,15 m stora. Dessutom fanns ett flertal stenar 0,3 - 0,6 m stora främst i anläggningens centrum samt i kanterna. I norra delen och i centrum fanns partier med fast liggande stenpackning. I östra

kanten där anläggningen var avskuren fanns en hel del lösa uppslängda stenar 0,2 - 0,3 m stora. Anläggningen var kraftigt ytskadad. Skadorna har troligen orsakats av att man såväl borttagit som påfört sten i samband med odling. Vid avtorvning och upprensning framkom mängder av recent material särskilt kring det stora blocket i väster.

Vid genomgrävning visade sig anläggningens övre delar huvudsakligast innehålla recent material men även enstaka fynd av brända ben och keramik. Moränen under anläggningen hade i stort sett en jämn yta som bildade en förhöjning jämfört med området utanför. Den lägre nivån utanför anläggningen torde kunna förklaras genom nedplöjning. I södra och östra kanterna förekom möjligen rest av en kantkedja med 0,4 - 0,6 m stora stenar (fig 22).

I moränen under anläggningen fanns skålformiga nedgrävningar (konstruktion 1 - 3) med stenpackningar på lägre nivå än anläggningen i övrigt (fig 7). Stenpackningen i nedgrävningarna låg emellertid i anslutning till stenarna i anläggningen och var av samma karaktär fast något tätare.

KONSTRUKTION 1 (fig 7, 8)

Konstruktionen bestod av en nergrävning i moränen med skålformig botten. Den var 2,75 m lång och 1,0 m bred (NNV-SSÖ) och var tät och jämnt packad med 0,05 - 0,2 m stora stenar i flera skikt. Stenarna låg i kolbemängd mo, vilken klart skilde sig från den omgivande moränen, (jfr profil D, fig 8). Begränsningen var klar. Bland stenarna i konstruktionen framkom en keramikskärva (fynd 261).

KONSTRUKTION 2 (fig 7)

Konstruktionen var oval ca 3 m lång och 1,2 m bred (NV-SÖ) och bestod av en skålformig nergrävning i moränen fylld med stenar i flera skikt. Konstruktionen täcktes delvis av anläggningens stenpackning. Stenarna var 0,1 - 0,4 m stora och låg i humusbemängd mo. En del av stenarna, speciellt i översta lagret, var skörbrända. Jorden mellan stenarna utgjordes av humusfärgad mo, som i konstruktionens övre del

var kraftigt sotfärgad. Denna sotfärgning avtog succesivt neråt. Bland stenarna i det understa stenlagret fanns ett bränt ben (fynd 262). Under en av stenarna i understa stenlagret togs kolprov (fynd 265) liggande på gränsen till den orörda moränen.

KONSTRUKTION 3 (fig 7, 8)

Konstruktionen bestod av en oval nergrävning i moränen 1,5 m lång och 0,5 m bred (NV-SÖ), vilken var packad med i allmänhet 0,2 - 0,3 m stora stenar. Stenarna låg i humusfärgad, stengomsatt mo, lager 2. Konstruktionen övertäcktes delvis i sin sydvästra del av påförd morän. Nere bland stenarna fanns enstaka små kolbitar samt en liten bit keramik (fynd 274).

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Keramik	Brända ben	Bränd lera lerkläining	Kol	Övrigt
	gr	gr	gr	gr	
9					Ker.recent 237 gr
26			10		
92		5			
93		<1			
94	3				Flinta 1 gr
96					Ker.recent 108 gr
98	2				
99	7				
106		1			
107		2			Porslin 2 gr
201	31	2			
202	<1				
203	8				
204	2				
205	8				
206	36				
207	<1	4			
261	5				12
262		1			
264		3			
265					
268	8				Recent ker., tegel 278 gr, järn 260 gr, porslin 8 gr, glas 1 gr
269	12				
274	2				
282					
Summa	124	18	10	12	

Keramiken består av skärvor. En mynningsbit uppvisar en aning utsvängd profil samt något avrundad mynningskant.

SAMMANFATTNING

Anläggningen har visat sig vara mycket kraftigt skadad, men

torde av fynden och uppbyggnaden att döma ha varit en gravanläggning även om det är omöjligt att avgöra gravgömmans läge i anläggningen. Fynden utgjordes av keramik, kol och brända ben. I öster var anläggningen avskuren av en brukningsväg. I södra kanten fanns en eventuell rest av en kantkedja. Direkt under anläggningen fanns avlånga nedgrävningar med skålformig botten, vilka var fyllda med sten av ungefär samma karaktär som stenpackningen i den övriga anläggningen. Dessa nedgrävningar innehöll en del kol, men var annars i det närmaste fyndlösa.

A N L Ä G G N I N G 3

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades och rensades. Genomgrävningen skedde skiktvis. Profilbänken genomgrävdes.

GRÄVNINGSIKTTAGELSER

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen utgöras av en stenpackning ca 5 m diam med i allmänhet 0,1 - 0,3 m stora stenar kring, men främst sydväst om ett större jordfast block. Detta var 1,8 x 1,6 m stort 1,4 m högt. I anläggningens kant fanns två mindre block, ett i väster 1,4 x 0,8 m stort samt ett i norr 1,1 x 0,9 m stort (fig 3, 23). Stenpackningen låg i huvudsak i två skikt med stenarna relativt tätt packade i humusfärgad mo (lager 2) och på den ljusa, sandiga men något fläckiga moränen (lager 3). En del av de översta stenarna låg ganska lösa och har sannolikt kommit dit i samband med en senare odling. Under en av dessa lösa stenar låg nämligen ett mynt (fynd 119) från 1808. Den undre stenpackningen var på östra sidan av det stora blocket ganska jämn med en stenstorlek av 0,2 - 0,4 m medan den väster om blocket var mer oregelbunden och där varierade i stenstorlek från 0,1 - 0,4 m. Norr om det stora blocket fanns emellertid bara ett lager stenar under vilka det fanns en hel del keramik (fynd 123, 132, 137). I anläggningen

gjordes fynd av keramik, kol och brända ben samt en del flinta, varibland några skärvor med bula. Fynden var spridda över hela anläggningen och fanns även på skilda nivåer. Kolet låg i två mindre koncentrationer varav den ena fynd 124 låg intill blocket mellan stenarna och den andra fynd 170 låg under anläggningen på moränen. De brända benen låg kring blocket till största delen under anläggningen på moränen (lager 3). Keramiken fanns också spridd och låg mellan och under stenarna i anläggningen. Någon klar gravgömma har inte kunnat konstateras.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Keramik	Brända ben	Kol	Övrigt
	gr	gr	gr	
29				Tegel 9 gr
119				Mynt (1808) 6 gr
123	22		4	
124				
132	356			
133		7		
134	5			
137	15	1		Flinta 13 gr
148	117	1		Flinta 4 gr
149	95			Flinta 10 gr
169	2	<1		
170			4	
171	22			
187	61			Avsl. av flinta m. ret. 9 gr
188	58			Flinta 4 gr
200	33			
229	8			
230		1		
Summa	794	10	8	

Keramiken utgöres av skärvor och fragment, som till stor del är kraftigt flagade.

SAMMANFATTNING

Anläggning 3 som utgjordes av en flack, delvis väl packad, stenpackning som främst låg kring ett större jordfast block, innehöll en del brända ben, kol och rätt mycket små och kraftigt flagade keramikskärvor. Samtliga fynd fanns spridda över hela anläggningen och även på skilda nivåer i denna.

TOLKNING

Anläggningen kan inte sägas ha varit en gravanläggning då mängden brända ben dels är mycket liten, endast 10 gr, och dels legat spridd i anläggningen. Dessutom torde åtminstone delar av sten-

packningen ha tillkommit senare i samband med odling av terrasserna. Keramiken härrörande från minst två olika kärl låg också spridd. Det faktum att den största keramikmängden (fynd 132) nästan uteslutande utgörs av mycket små skärvor och flagor och dessutom låg alldeles intill blocket skulle mycket väl kunna tyda på att man avsiktligt krossat keramik mot stenblocket.

A N L Ä G G N I N G 4

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Kring ett stenblock kunde enstaka stenar kännas under torven.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och nedgrävdes skiktvis. Profilbänkarna utgrävdes.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (Fig 2, 9, 10, 24)

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen bestå av en närmast halvmånformig stenpackning (9 x 1,5 - 2 m NÖ-SV) som låg väster om och i anslutning till blocket. Stenarna var 0,2 - 0,4 m stora och delvis tätt packade i jord. Väster om denna halvmånformiga stenpackning fanns en rund stenpackning 1,5 m diam. Denna var klart begränsad och skild från den andra stenpackningen och bestod av 0,1 - 0,3 m stora stenar (fig 24).

Den halvmånformiga stenpackningen visade sig i utkanterna bestå av ett stenlager som i allmänhet låg direkt på moränen. I sydväst täckte detta stenlager en sotgrop (se nedan konstruktion 1). I övrigt fanns i utkanterna inga konstruktioner eller fynd. Anläggningens centrala delar bestod emellertid av sten i minst två skikt, som låg i anslutning till blocket och som även fanns över den vid första rensningen stenfria ytan mellan de båda stenpackningarna. Den undre stenpackningen band således samman de förut åtskilda stenpackningarna till en sammanhängande anläggning. Någon påbyggnad kunde ej direkt påvisas. Stenarna i det undre skiktet var jämnstora 0,2 - 0,3 m och tätt packade. Stenmaterialet i hela anläggningen var genomgående

Keramiken består av skärvor. Kärllformen kan ej bestämmas.

SAMMANFATTNING

Anläggningen har visat sig bestå av två stenpackningar, som i ytan låg skilda från varandra, men som sedan visade sig hänga samman till en anläggning. Stenpackningarna låg i flera skikt på moränen i vilken fanns två sotfläckar samt en mindre grop. I sydväst fanns endast ett stenlager som täckte en mindre härd med kol och skörbrända stenar. Fynden utgjordes av järn, bränd lera, keramik, kol och brända ben.

TOLKNING

Anläggningen har ej visat sig vara någon grav, snarare en boplatzlämning, eventuellt en avfallsgrop. Med tanke på dess läge mellan två odlingsterrasser är det troligt att en del av anläggningen tillkommit i samband med en senare odling. De båda fynden med järn skulle således kunna vara recenta. Dock har ingen senare påbyggnad direkt kunnat iakttagas vid grävningen.

A N L Ä G G N I N G 5 (vakant nr)

A N L Ä G G N I N G 6

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Svag upphöjning, 1,5 m diam och 0,05 m hög, där stenar kunde kännas under torven.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och nedgrävdes över hela ytan utan profilbänk.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 6, 10, 24)

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen bestå av en stenpackning, närmast rektangulär (1,5 - 1,8 m), något ojämn i ytan med 0,1 - 0,3 m stora stenar. Klar begränsning. Stenarna låg i två lager relativt tätt och jämnt packade i ljus brungrå

Keramiken består av skärvor. Käriformen kan ej bestämmas.

SAMMANFATTNING

Anläggningen har visat sig bestå av två stenpackningar, som i ytan låg skilda från varandra, men som sedan visade sig hänga samman till en anläggning. Stenpackningarna låg i flera skikt på moränen i vilken fanns två sotfläckar samt en mindre grop. I sydväst fanns endast ett stenlager som täckte en mindre härd med kol och skörbrända stenar. Fynden utgjordes av järn, bränd lera, keramik, kol och brända ben.

TOLKNING

Anläggningen har ej visat sig vara någon grav, snarare en boplatslämning, eventuellt en avfallsgrop. Med tanke på dess läge mellan två odlingsterrasser är det troligt att en del av anläggningen tillkommit i samband med en senare odling. De båda fynden med järn skulle således kunna vara recenta. Dock har ingen senare påbyggnad direkt kunnat iakttagas vid grävningen.

ANLÄGGNING 5 (vakant nr)

ANLÄGGNING 6

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Svag upphöjning, 1,5 m diam och 0,05 m hög, där stenar kunde kännas under torven.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och nedgrävdes över hela ytan utan profilbänk.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 6, 10, 24)

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen bestå av en stenpackning, närmast rektangulär (1,5 - 1,8 m), något ojämn i ytan med 0,1 - 0,3 m stora stenar. Klar begränsning. Stenarna låg i två lager relativt tätt och jämnt packade i ljus brungrå

mo över ljus sandig morän. Inga konstruktioner eller fynd.

Anläggningen får sannolikt betraktas som ett odlingsröse, upplagt i samband med odling av intilliggande åkerterrass.

ANLÄGGNING 7

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen som framkom i samband med avtorvning av sluttningen nordost om anläggning 1, rensades och genomgrävdes utan profil.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 2, 10, 24)

Efter avtorvning och rensning visade sig inom ett ca 3 - 4 m diam stort område en del glest liggande stenar, som antogs utgöra resten av en stenpackning. Stenarna var 0,1 - 0,3 m stora. Vid rensningen framkom enstaka keramikskärvor, liggande i humuslagrets undre del samt på moränen (fynd 18, 19, 20, 24). Dessutom låg mellan stenarna ett mynt (fynd 25). De spridda stenarna visade sig ligga i det närmaste direkt på moränen. Moränen under anläggningen var synnerligen grusig och stenig, inga spår efter konstruktion kunde iakttagas.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Keramik	Övrigt
	gr	
18	5	Mynt (recent C XIV)
19	8	
20	2	
24	1	
25		
272	6	
Summa	22	

Keramiken består av skärvor. Kärllformen kan ej bestämmas.

Eftersom platsen för den förmodade anläggningen ej varit ut-satt för odling så torde de glest liggande stenarna tillhöra den naturliga moränen. En del stenar kan dock ha ditkommit i samband med odling av intilliggande åkerterrasser.

ANLÄGGNING 8

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen som framkom vid schaktdragning frilades och rensades. Nedgrävning skedde över hela ytan utan profilbänk.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 2)

Efter avtorvning och rensning (fig 25) visade sig anläggningen bestå av en stensamling, rund, välvd 1,1 m i diam med rikligt med stenar 0,05 - 0,1 m stora. Några stenar var upp till 0,15 m stora. Hela anläggningen låg mycket ytligt då de översta stenarna endast varit täckta av ett mycket tunt torvtäcke.

Vid genomgrävning visade sig anläggningen bestå av samma stenmaterial som den i ytan synliga. Karaktären var densamma helt igenom med stenarna liggande tätt men löst i den synnerligen grusiga och steniga moränen. Mellan och under stenarna gjordes fynd 270.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Keramik recent tegel	Brända ben	Kol	Järn	Övrigt
	gr	gr	gr	gr	
270	7	<1	2	8	+ 2 delar av krit- pipeskaft

Anläggningen måste, trots sitt stenmaterial vilket helt liknande det som i riklig mängd förekommer i den omgivande moränen, betraktas såsom ett hopplockat odlingsröse. Dessutom bör denna odlingssten ha hopsamlats i sen tid med tanke på dess mycket

ytliga läge.

ANLÄGGNING 9

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen som framkom i schakt B avtorvades och rensades. Schaktkanten utnyttjades som profil. Anläggningen nedgrävdes skiktvis. Profilen nedgrävdes.

GRÄVNINGSIKTTAGELSER (fig 2, 5, 11)

Efter avtorvning och rensning visade sig anläggningen utgöras av en stensamling, närmast rund 0,9 - 1,0 m diam, bestående av rikligt med småstenar och huvudsakligen 0,05 - 0,1 m stora. Anläggningen visade sig genomgående vara av samma karaktär som anläggning 8. Genom hela anläggningen från ytan ned till moränen gjordes ett flertal fynd, samtliga recenta. Anläggningen låg i övre delen av humuslagret. Anläggningen måste i likhet med anläggning 8 betraktas som odlingsröse.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Bränd lera	Kol	Övrigt
	lerklining		
	gr	gr	
23		3	Tegel < 1 gr
50			Järn 5 gr, keramik 10 gr, rec.
52			Järn 15 gr
53			Järnspik 9 gr
54	5		
55	1		
56			Järn 4 gr
59	1		
60			Tegel 69 gr
61		5	
62		10	
69			Järn 18 gr
266			Glacerad ker. 2 gr
Summa	7	18	

ANLÄGGNING 10

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Invid blocket kunde enstaka stenar kännas under torven.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och genomgrävdes utan profil.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 2)

Invid ett jordfast block som var 1 x 1 m stort 0,6 m högt fanns inom ett 2 m i diam stort område ett flertal löst liggande stenar, 0,1 - 0,3 m stora. En del av stenarna låg upp mot blockets västra kant. Stenarna låg glest och ruckligt i ett till tre lager. Jorden bestod av ljus gråbrun mo, som blev allt lerigare mot botten. Inga fynd. Anläggningen torde utgöras av ett odlingsröse. Läget i kanten av en åkerterrass talar även för detta.

ANLÄGGNING 11

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen framkom i samband med upprensning av ett schakt. Anläggningen utgrävdes med ena hälften i taget.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 3)

I den på platsen mycket steninga moränen fanns en mörkfärgning 0,6 x 0,8 m (Ö-V) och 0,2 m djup. Gropen var fylld med sotfärgad jord med brända ben och kol (fynd 34). Ingen stenkonstruktion kunde iakttagas. Gropen har endast varit täckt av ett ca 0,1 m tjockt humuslager.

Anläggningen tolkas som en brandgrav. Platsen för graven har ej varit utsatt för senare odling.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL

Fynd nr	Brända ben	Kol	Flinta ej redskap
	gr	gr	gr
34	337	13	1

ANLÄGGNING 12

BESKRIVNING FÖRE UNDERSÖKNING

Ej synlig i markytan.

ARBETSBESKRIVNING

Anläggningen avtorvades, rensades och genomgrävdes utan profil.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 2, 27)

Anläggningen utgjordes av enstenssamling eller stensträng 3 m lång (NV-SÖ) och en meter bred. Stenstorleken varierade från 0,05 - 0,3 m och låg i ett till två skikt, löst och ruckligt direkt på den steniga och grusiga moränen. Under stenarna gjordes fynd av en bit glaserad keramik (fynd 271).

Anläggningen tolkas som ett odlingsröse, upplagt i samband med odling av den nedre åkerterrassen.

FYND

Fynd nr 271. Keramik, glaserad, 2 gr.

ODLINGSTERRASSERNA

BESKRIVNING

Kring krönet fanns främst sydväst och nordväst om anläggning 1 flera tydligt utbildade och parallellt gående åkerterrasser med en längdriktning av i sydvästra delen nordväst - sydost och i nordvästra delen av nordost - sydväst (fig 2, 14). Några av dessa åkerterrasser mötte varandra i rät vinkel. I detta parti var också terrasskanterna kraftigast utbildade. De var här 1,4 - 1,7 m höga. Terrasserna på den sydvästra sluttningen sluttade åt nordnordväst

åt vilket håll de också avsmalnade. Övriga odlingsterrasser var tämligen plana och jämbreda. Längst i nordväst fanns delen av en terrass med delvis annan riktning. Terrasskanten öster om och närmast vägen var dubbel (fig 12). Den ena terrassen övergick här i den andra utan mellanliggande odlingsyta. I den nedre av dessa fanns ett odlingsröse (anläggning 12). En fortsättning på terrasssystemet fanns även väster om vägen. Dessa terrasser var dock inte lika kraftigt utbildade och terrängen var i denna del ojämnare och gropigare.

På terrasspartiet söder om anläggning 1 iakttogs fyra fåror med mellanliggande, ca 0,1 m höga ryggar, av vilka två kunde följas tydligt längs hela terrasspartiet (fig 25). Dessa ändrade något sin riktning intill södra kanten av anläggning 1.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Vid schaktgrävning visade sig såväl odlingsterrasserna som terrasskanterna vara synnerligen fria från större stenar så när som på vissa odlings- eller röjningsrösen (se anläggningarna 6, 8, 9, 10 och 12) av vilka anläggningarna 6, 10 och 12 legat i omedelbar anslutning till en åkerterrass. I en av terrasskanterna i nordvästra delen fanns ett tiotal större eller mindre block 0,7 - 1,1 m stora (fig 13), av vilka flertalet låg i humuslagret och således flyttats dit. I terrasskanten nordväst om anläggning 3 fanns också en del ganska djupt liggande stenar (se anläggning 3). Rester efter hägnader eller andra konstruktioner har inte någonstans inom området kunnat iakttagas. Mindre stenar, 0,05 - 0,1 m stora har däremot förekommit rikligt över hela området. Karaktären av upplöjd morän har således varit tydlig. Moränen har på området dock haft ganska växlande karaktär. På terrassen sydost om anläggning 1 var den synnerligen stenig medan den norr och nordväst om anläggning 1 var mycket sandig för att i områdets norra kant övergå till sandblandad moig lera.

PROFILERNA GENOM TERRASSERNA VISADE FÖLJANDE LAGERFÖLJD:

Profil D: (fig 12)

Lager 1: Humuslager, matjordslager 25 - 95 cm. Lagret bestod huvudsakligen av mo men var något sten- och grusgenomsatt. Lagret var bitvis i sin undre del en nyans mörkare ca 10 cm mäktigt. Denna mörkfärgning förekom främst i terrasskanten närmast anläggning 1. I denna terrasskant upptogs en meterruta (M2). Mörkfärgningen innehöll möjligen aningen sot, för övrigt samma jordart. Gränsen mot underliggande morän var mycket oskarp och fläckig. Gränsen torde ha blivit utsuddad genom plöjning.

Lager 2: Morän, mycket sandig men något stengenomsatt, gulbrun.

Profil A: (fig 13 ,26)

Lager 1: Humuslager, 9 - 95 cm. Lagret bestod av något grusig och stenig mo. I de nedre terrasskanterna var lagret i sin undre del ordentligt mörkfärgat med 10 - 45 cm mäktighet. Denna mörkfärgning innehöll kol och sot. Där den var tjockast upptogs en meterruta (M1). Det mesta kolet låg här i mörkfärgningens nedre parti och upphörde helt nere på moränen. Blocken i samma terrasskant låg nästan uteslutande i humuslagret. Gränsen mellan humuslagret och den underliggande moränen var i denna profil avsevärt distinktare än i profil D. Den gick däremot i vågor vilket särskilt tydligt iakttogs på terrassen nordväst om anläggning 3.

Lager 2: Morän a) synnerligen grusig och stenig och bitvis rätt hård, i sin övre del något humusfärgad.

b) mycket sandig men något grus- och stengenomsatt.

Denna sandiga morän b är troligen att betrakta som en större lins i den övriga moränen a.

FYNDBESKRIVNING

Över hela området såväl på själva odlingsterrasserna som i terrasskanterna har gjorts en hel del fynd, huvudsakligen recenta såsom tegel, keramik, porslin, delar av kritpipor, mynt och diverse järn.

Inga av de fynd som gjorts i schakten genom åkrarna kan sägas vara förhistoriska utom fynd 83 och den flinta fynd 2 som fanns spridd över hela området samt några små förhistoriska keramikskärvor i meterrutorna. Dessutom har främst i de översta partierna i anläggning 1 och 2 framkommit diverse recenta fynd som återfinns under respektive anläggningar och som säkerligen tidsmässigt hör ihop med fynden i åkrarna. En del av fynden har gjorts på terrassen mellan anläggning 1 och 2 (dessa fynd har fått beteckningen "platån").

ODLINGSTERRASSERNA (hela området)

FYNDTABELL

Fynd nr	Område	Rec.ker.	Porsl.	Järn	Kol	Flinta ej	Övrigt
		tegel	glas	gr	gr	redskap	
		gr	gr	gr	gr	gr	
2	Hela omr.					519	1 borr 5 gr, 2 knackstenar 707 gr, 1 eldslagn.sten 10 gr, 1 avsl. m. två slip- ytor 7 gr, 1 flint- stycke m.bearb. 210 gr, 8 avsl.m.bearb. 89 gr, 2 kvartsavsl. 11 gr
3	Schakt B				4		
8	Hela omr.	860	4	408 <i>303, 809</i>			9 del.av kritpipor 35 gr, 4 mynt 1800- tal 12 gr
12	Schakt D	42		33			2 skaft av kritpipa 6 gr
13	Platån	30					
14	Schakt A				2		
16	Schakt A						Lerklining 1 gr
39	Schakt B	44					
40	Schakt D	24		6			
41	Schakt C	6					
46	Fig 2 Sch.C	123				1	
47	Fig 2 Sch.C	18					
48	Fig 2 Platån						Brända ben 1 gr
49	Platån	21					
63	Schakt C	108				2	
66	Platån	5					
75	Schakt F	14					
83	Schakt D						Förhist.ker. 4 gr
88	Schakt E	62		13			
100	Fig 2 Sch.B	27				10	
114	Fig 2 M1						Förhist.ker. 2 gr (45 - 55 cm) (35 - 45 cm)
115A	Fig 2 M1				2		(45 - 55 cm)
115B	Fig 2 M1				<i>Kol C14</i>		(45 - 55 cm)
115C	Fig 2 M1				2		(55 - 65 cm)
126	Schakt H	97					1 kärna av flinta 8 gr, 1 del av kritpipa 4 gr, bränd lera 5 gr

forts.

forts.

Fynd nr	Qmråde	Rec.ker. tegel	Porsl. glas	Järn	Kol	Flinta ej redskap	Övrigt
		gr	gr	gr	gr	gr	
232A	Fig 2 M2		3	2	2		(30 - 40 cm) bränd lera 4 gr, brända ben <1 gr
232B	Fig 2 M2	5				3	(40 - 50 cm) bränd lera 9 gr brända ben <1 gr
232C	Fig 2 M2			24			(50 - 60 cm) förhist.ker. 2 gr, bränd lera 5 gr, brända ben 2 gr
232D	Fig 2 M2				2	2	(60 - 70 cm) förhist.ker. 2 gr bränd lera 1 gr
267	Fig 2						
276	Sch.B Platån	18 485		5			glas 64 gr, brons 28 gr prov f. pollen- analys
277	M2						
Summa		1989	7	491	14	537	

SAMMANFATTNING

Fornlämningskomplexet har visat sig bestå av en hög, en starkt skadad stensättning, en brandgrop samt ett antal odlingsrösen i anslutning till kraftigt utbildade åkerterrasser (fig 14, 15).

Högen som var belägen på krönet av höjden med vid utsikt (fig 17) innehöll två brandgravar (fig 16), den ena i form av en grop i moränen under anläggningen och den andra i en liten kista av små kantställda hällar (fig 20). Båda gravgömmorna innehöll keramik, brända ben och kol. Mellan gravgömmorna fanns dessutom ett brandlager med kol och spridda brända ben. På olika nivåer i anläggningen fanns spridda keramikskärvor. Alldeles utanför högen påträffades en enkel brandgrop i moränen med kol och brända ben.

Stensättningen var byggd i anslutning till ett stort jordfast block (fig 22). Denna var emellertid kraftigt skadad varför endast rester av gravgömman påträffades i form av spridda brända ben.

Moränåsens sluttningar mot väster och norr upptogs av flera, långsmala och parallella åkerterrasser som bildade olika system vilka delvis överlappade varandra (fig 2).

Över hela undersökningsområdet fanns mängder av recent material såsom tegel, glaserad keramik, porslin, järnspikar och delar av kritpipor. Dessutom påträffades på skilda ställen sammanlagt

6 mynt från 1760 till 1857.

DATERING OCH UTVÄRDERING

(Avsnittet om odlingen efter diskussion med docent Sven Olof Lindquist).

Högen med sitt monumentala läge och framför allt dess ena gravgömma, dvs en liten kista av små kantställda hällar, talar för en datering till yngre bronsålder. Den andra gravgömmen bestående av en grop i moränen under anläggningen kan också förekomma i yngre bronsålder. Det torde emellertid vara svårt att säga om högen ursprungligen byggts för endast en gravgömma med tanke på att ingen låg helt centralt i anläggningen. Dessutom har ingen direkt skada kunnat konstateras varför det är möjligt att anläggningen byggts i ett sammanhang över de båda gravgömmorna.

Den kraftigt skadade stensättningen kan inte närmare bestämmas eller dateras men det finns ingenting som motsäger att den varit uppbyggd på samma sätt. Läget intill krönet talar emellertid för att den i så fall är sekundär i förhållande till högen.

Beträffande åkerterrasserna kan sägas att med stöd av bla storskifteskarta från 1814 samt C^{14} -datering av kol från meterruta 1 och 2 har åtminstone 3 olika odlingsfaser kunnat klarläggas inom det karterade området. Således torde de två terrasserna närmast M1 (C^{14} -datering = 2120 ± 100 BP) ha uppodlats under förromersk järnålder medan de längsgående terrasserna söder och sydväst om anläggning 1 uppodlats på 1500-talet (M2 C^{14} -datering = 405 ± 100 BP). Terrassen med ryggar har troligen sekundärt parcellindelats. Uppenbarligen har dock denna terrass legat för fäot på 1800-talet då den tredje odlingsfasen kan spåras. Parcellindelningen skulle då ha gjorts efter storskiftet då området således skulle ha uppodlats på nytt. Eventuellt hör anläggning 8 och 9 med sina mycket ytliga lägen samman med denna sena uppodling. Vid storskiftet har emellertid odlingen främst berört terrasserna närmast vägen varvid de förut beskrivna dubbla terrasskanterna uppkommit. Dessutom har odlingen åtminstone delvis

berört de längst i nordost liggande terrasserna, liksom den även berört den nordvästra kanten av området där odlingen i så fall gripit in i ett äldre terrasssystem.

SUMMARY

This group of prehistoric remains proved to consist of a mound, a badly damaged stone setting, a cremation pit and a number of clearance-cairns in connection with well developed field-terraces (figs. 14, 15).

The mound stood on the summit of the small hill and commanded an extensive view (fig. 17). It contained two cremation burials, one in a pit dug into the moraine under the structure and the other in a small cist of small slabs on edge (fig. 20). Both graves contained pottery, cremated bones and charcoal. Besides there was a layer containing charcoal and scattered cremated bones between the graves. On different levels in the structure there were scattered pot-sherds.

Just outside the mound there was a simple cremation pit which had been dug down into the moraine and contained charcoal and cremated bones. The stone setting had been built in connection with a large boulder (fig. 22). It had, however, been badly damaged and only the remains of the grave consisting of cremated bones were found.

The west and north slopes of the moraine ridge were occupied by several long, narrow, and parallel field-terraces which formed different systems partly overlapping each other (fig. 2).

All over the investigated area a large amount of recent material was found; tiles, brick, glazed pottery, bits of crockery, iron nails and fragments of clay pipes. Besides six coins from 1760 to 1857 were found in different places.

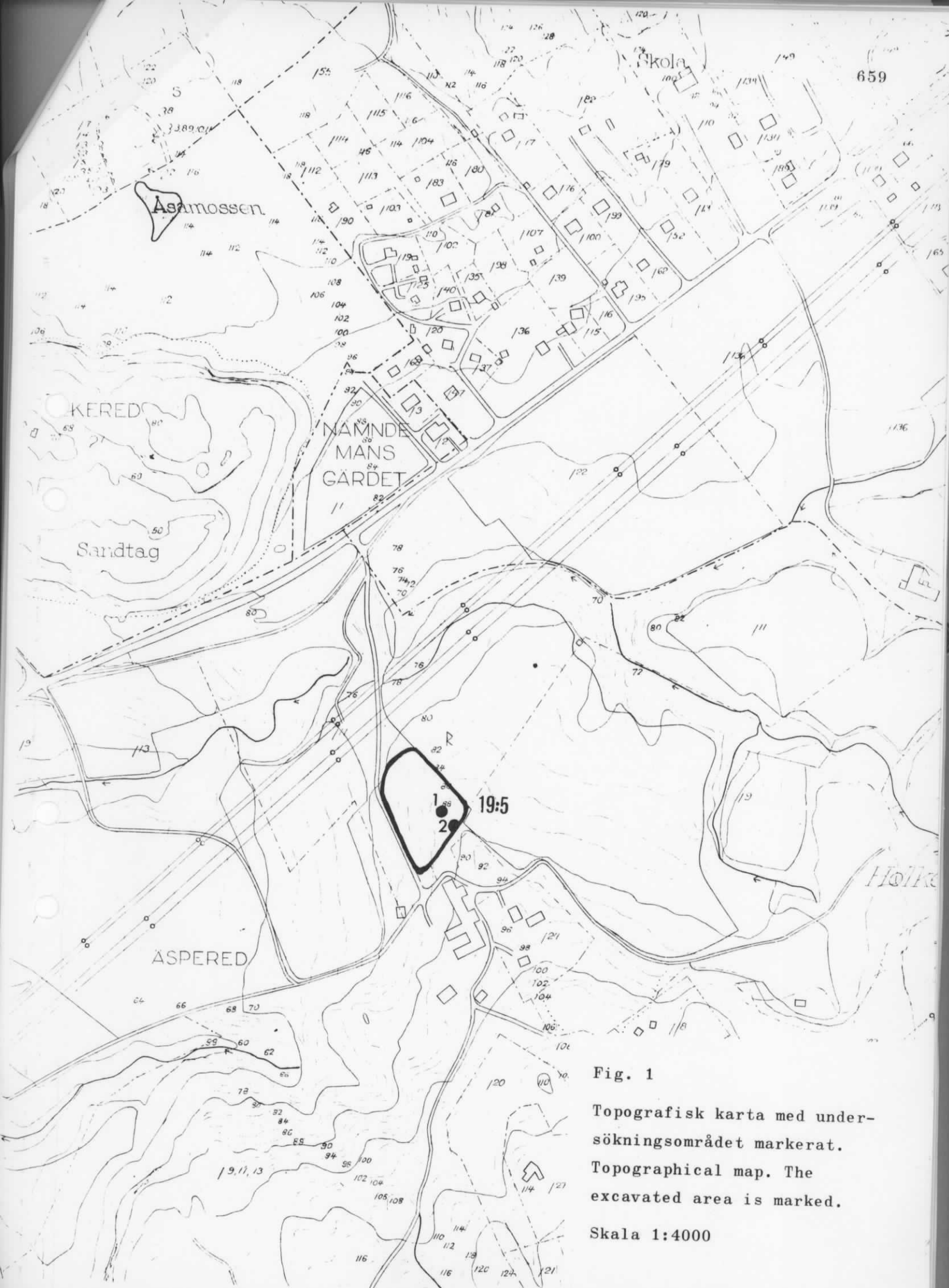

Fig. 1

Topografisk karta med undersökningsområdet markerat.

Topographical map. The excavated area is marked.

Skala 1:4000

SKALA 1:400

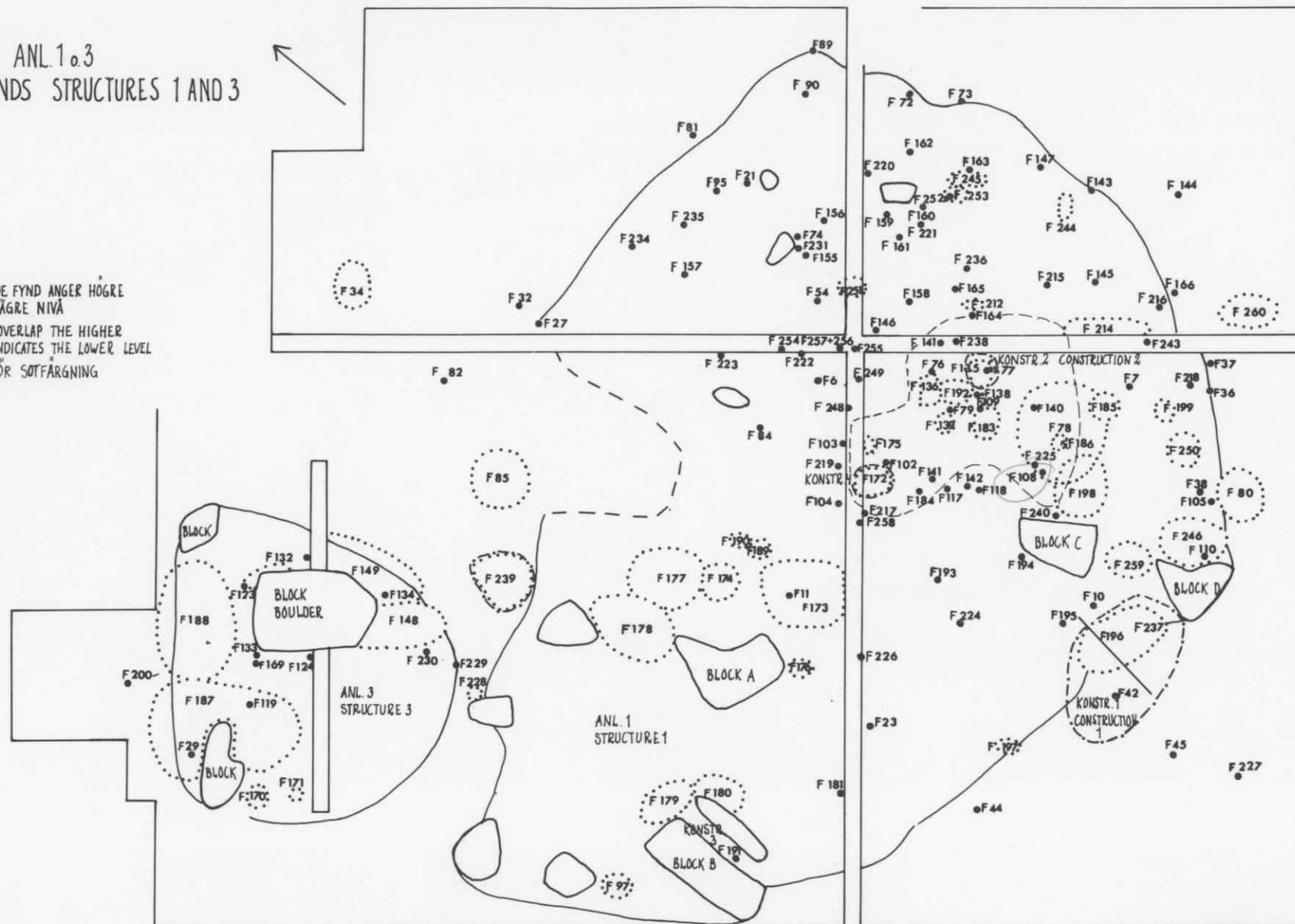
FIG. 2

ÖVERSIKTSPLAN GENERAL VIEW

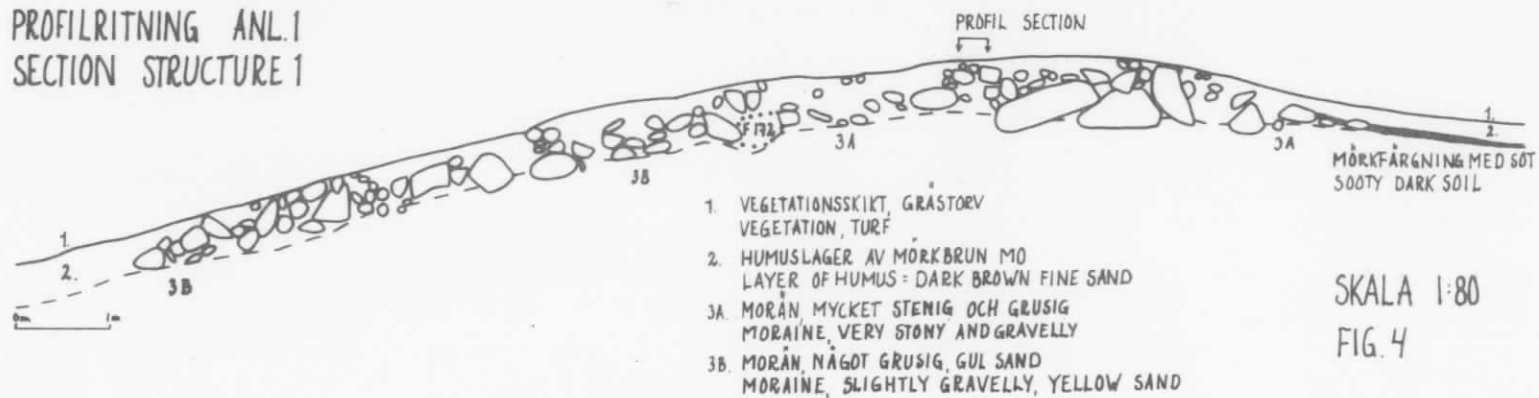
FYNDPLAN ANL 1 & 3
PLAN OF FINDS STRUCTURES 1 AND 3

VID ÖVERSKÄRANDE FYND ANGER HÖGRE
FYNDNUMMER LÄGRE NIVÅ
WHERE FINDS OVERLAP THE HIGHER
FIND-NUMBER INDICATES THE LOWER LEVEL
--- BEGRÄNSNING FÖR SÖTFÄRGNING
LIMIT OF SOOT

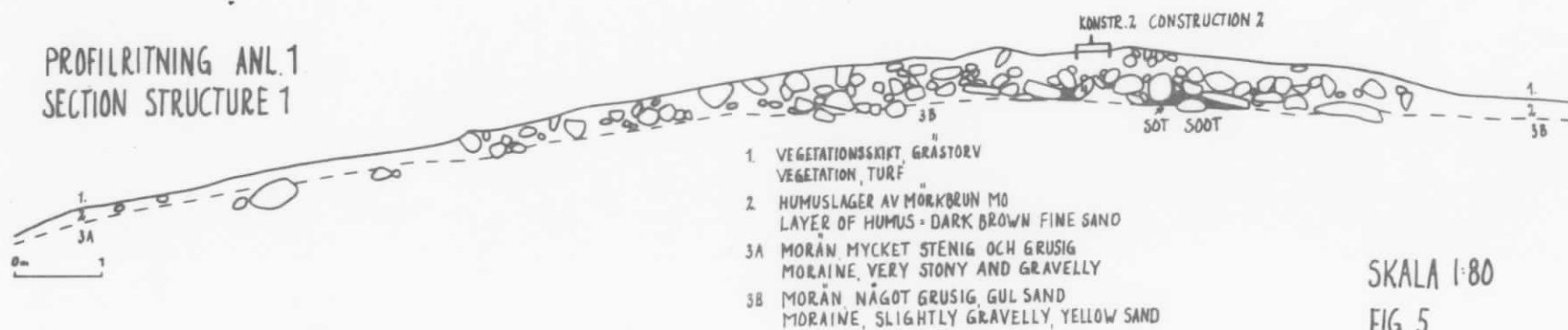
SKALA 1:100
FIG. 3

PROFILRITNING ANL.1
SECTION STRUCTURE 1

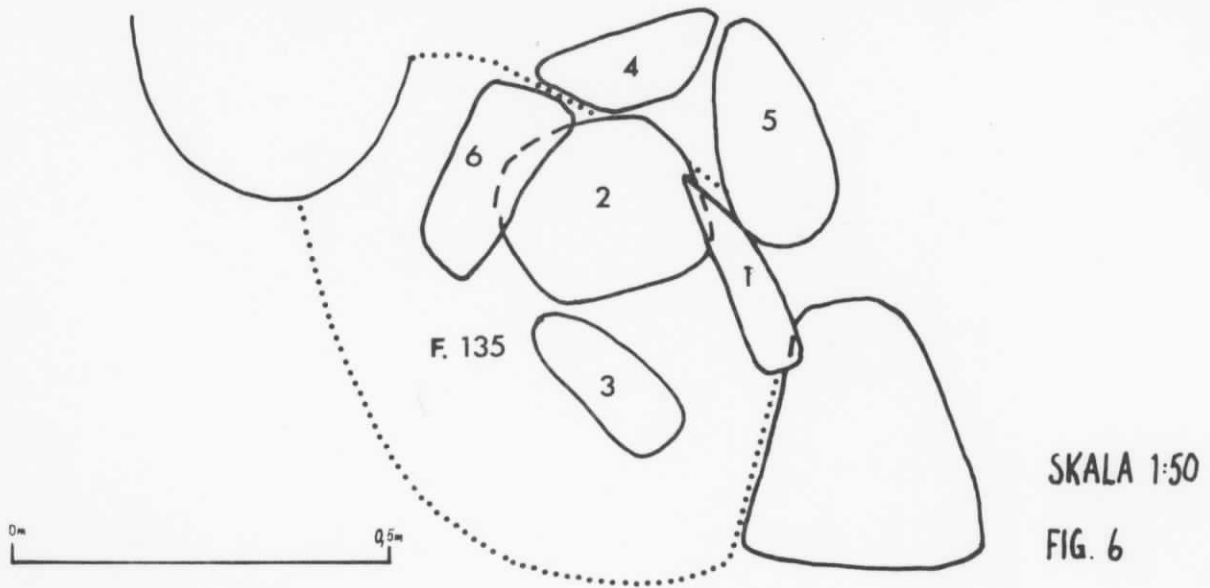

SKALA 1:80
FIG. 4

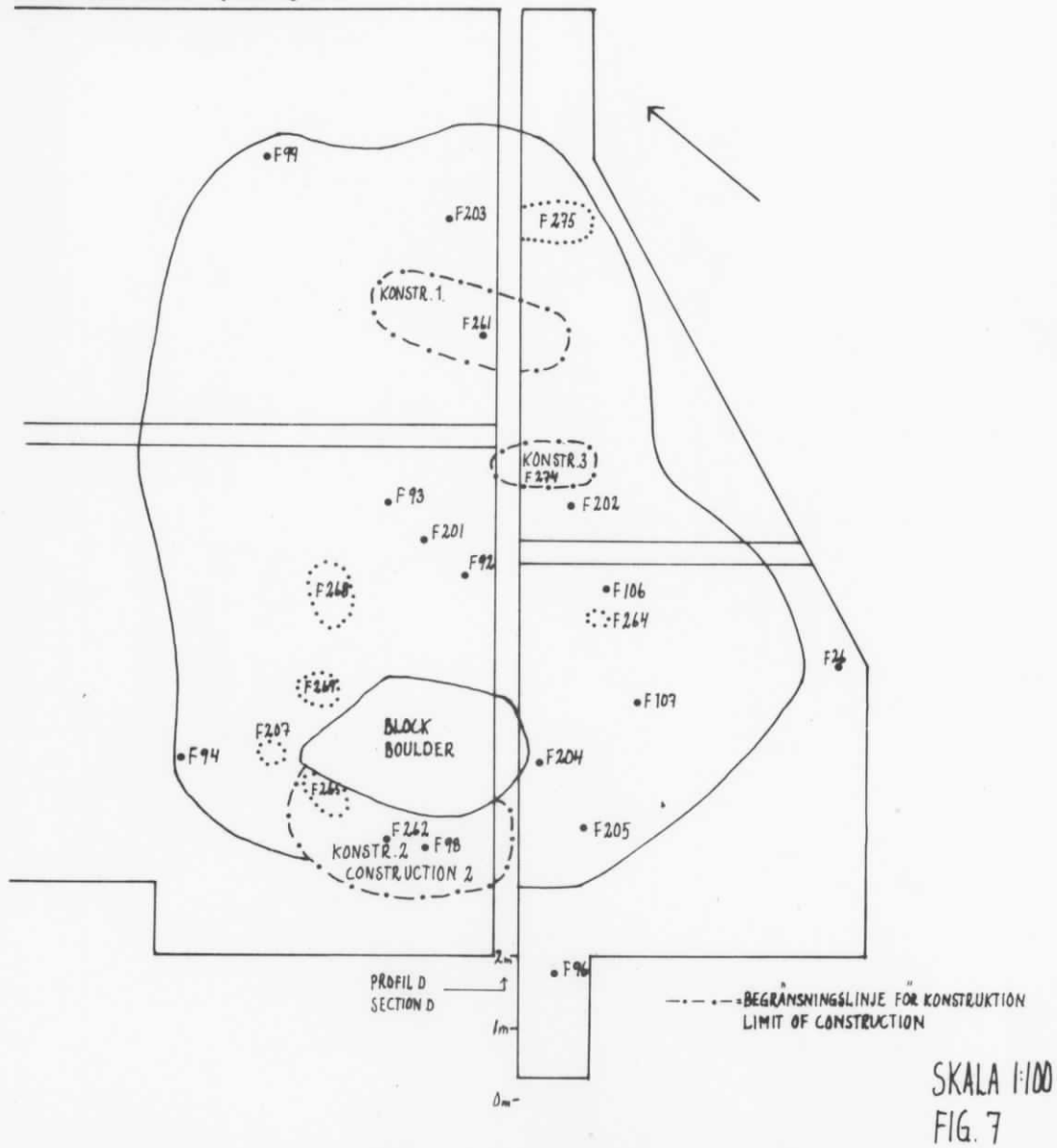
PROFILRITNING ANL.1
SECTION STRUCTURE 1

SKALA 1:80
FIG. 5

FYNDPLAN ANL.2
 PLAN OF FINDS STRUCTURE 2

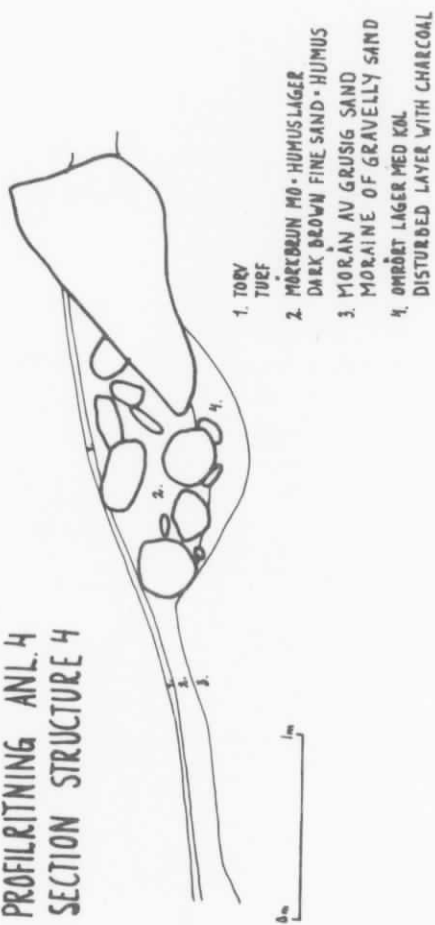
PROFILITNING PROFIL B SECTION B

1. VEGETATIONSSKIKT, GRÄSTORV
VEGETATION, TURF
2. HUMUSLAGER AV MÖRKBRUN, NÅGOT GRUSIG MÖ
LAYER OF HUMUS - DARK BROWN, SLIGHTLY GRAVELLY FINE SAND
3. MORÄN, GRUSIG OCH STENIG
MORaine, GRAVELLY AND STONY

SKALA 1:80
FIG. 8

PROFILITNING ANL. 4 SECTION STRUCTURE 4

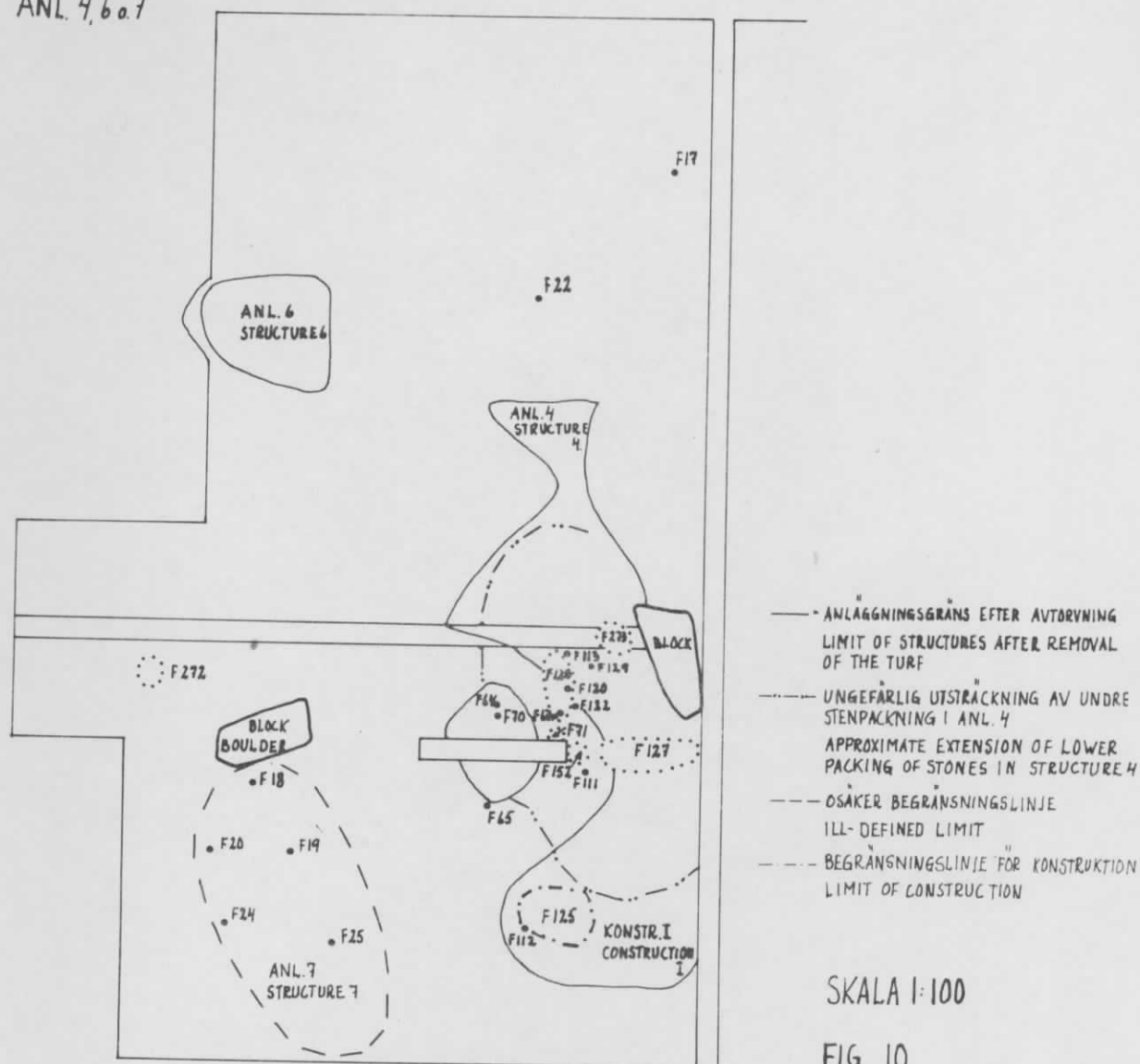

1. TORV
TURF
2. MÖRKBRUN MÖ - HUMUSLAGER
DARK BROWN FINE SAND - HUMUS
3. MORÄN AV GRUSIG SAND
MORaine OF GRAVELLY SAND
4. OMRÖT LÄGER MED KOL
DISTURBED LAYER WITH CHARCOAL

SKALA 1:40
FIG. 9

FYNDPLAN PLAN OF FINDS STRUCTURES 4,6, AND 7
ANL. 4,6 & 7

671

FYNDPLAN ANL. 9 I SCHAKT B
PLAN OF FINDS STRUCTURE 9 IN TRENCH B

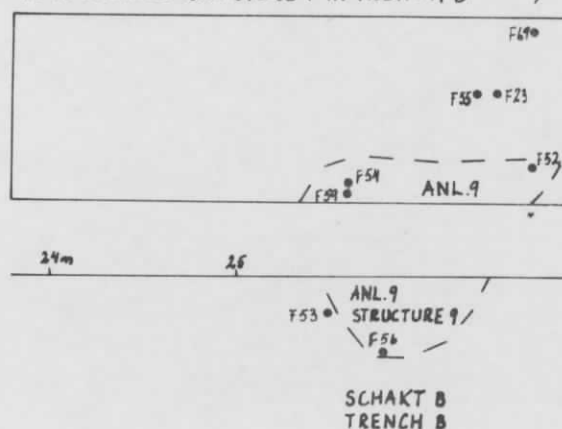
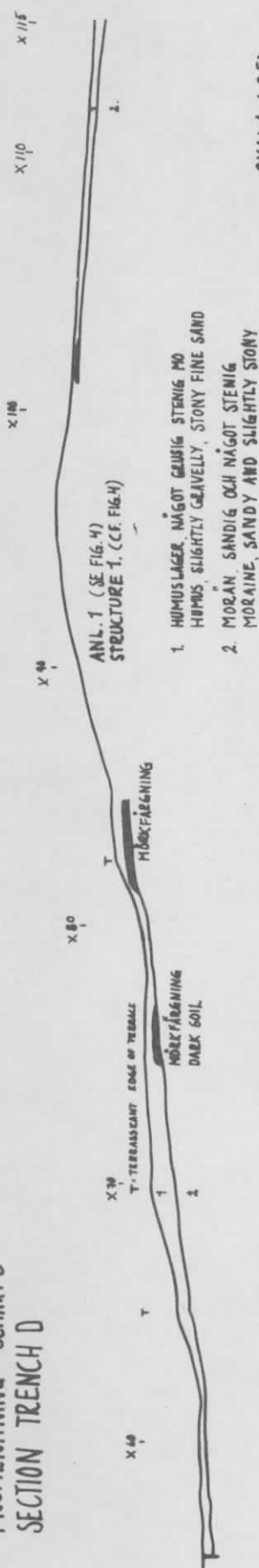

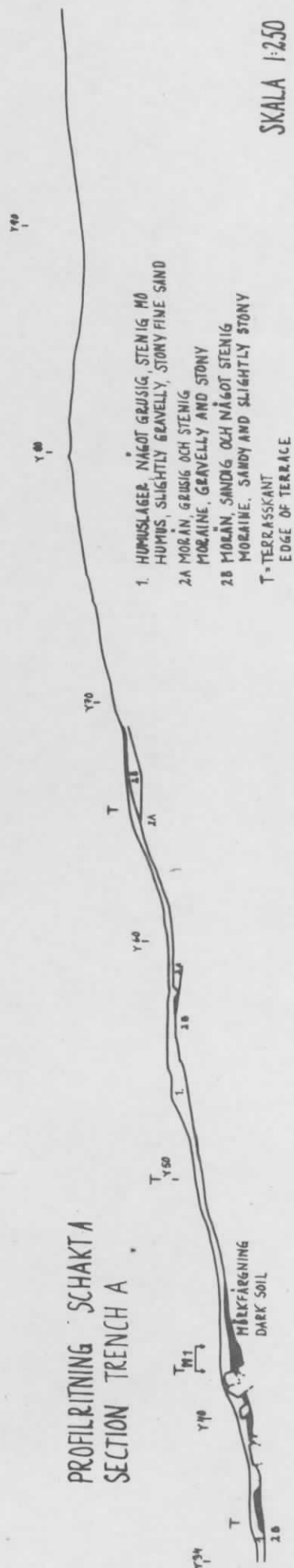
Fig. 10-11

PROFILRITNING SAKHT D SECTION TRENCH D

SKALA 1:250
FIG. 12

PROFILRITNING SAKHT A SECTION TRENCH A

SKALA 1:250
FIG. 13

Fig. 12-13

Fig. 14

Undersökningsområdet med utsikt mot sydväst.

The excavated area with a view towards the south-west.

Fig. 15

Anläggning 1 före undersökning, från sydost.

Structure 1 before excavation. View from the south-east.

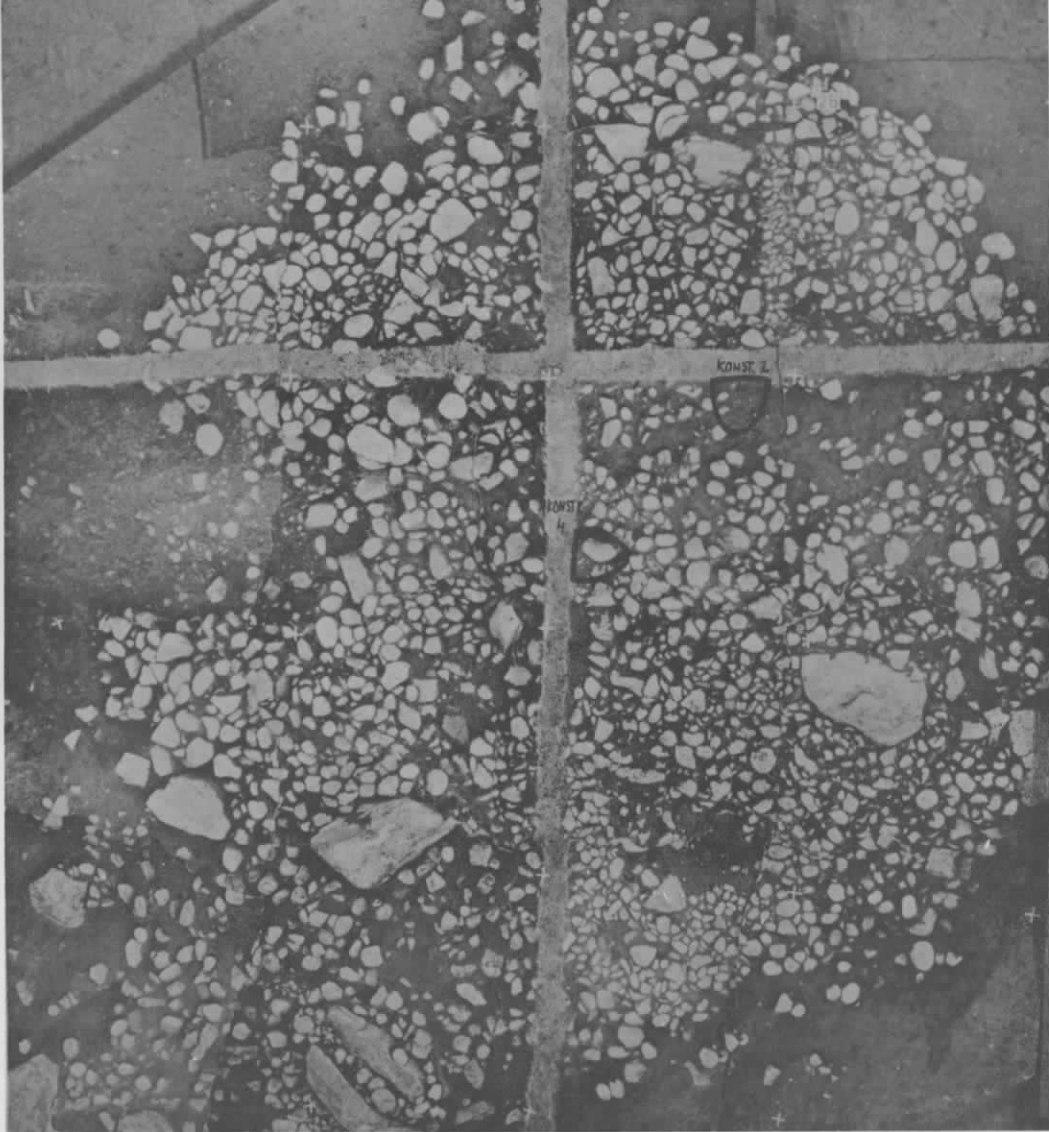

Fig. 16

Tornfoto anl. 1 efter borttagande av den recenta småstenspackningen med gravgömmornas läge (konstr. 2 o 4) markerade.

Vertical photo, structure 1 after removal of the recent packing of small stones. The position of the graves (structures 2 and 4) is shown.

Fig. 17

Anl. 1 efter borttagande av den recenta småstenspackningen, från nordost. Structure 1 after removal of the recent packing of small stones. View from the north-east.

Fig. 18

Anl. 1, konstr. 1 efter framrensning,
från väster.

Structure 1, construction 1, exposed.
Seen from the west.

Fig. 19

Anl. 1, konstr. 1, profil, från väster.
Structure 1, construction 1, section.

Seen from the west.

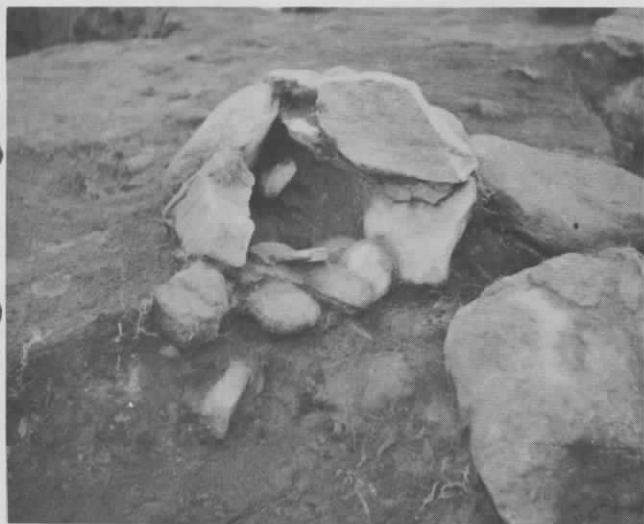

Fig. 20

Anl. 1, konstr. 2 efter utgrävning,
från norr.

Structure 1, construction 2, after
excavation. Seen from the west.

Fig. 21

Anl. 1, konstr. 3 under utgrävning,
från norr.

Structure 1, construction 3 during
excavation. Seen from the north.

Fig. 22

Anl. 2 efter 1:a stenslängning, huvudsakligen småstenar, från söder.
Structure 2 after removal of the upper layer of mainly small stones.
View from the south.

Fig. 23

Anl. 3 efter avtorvning och rensning med anl. 1 i bakgrunden,
från västnordväst.
Structure 3 after removal of the turf and clearing. Structure 1
in the background. View from the west-north-west.

Fig. 24

Tornfoto av anl. 4, 6 och 7 efter avtorvning
och rensning.

Vertical photo showing structures 4, 6 and 7
after removal of the turf and clearing.

Fig. 25

Terrassen med ryggar, från norr,
 efter kortklippning av gräset.
 The terrace with ridges seen
 from the north after the grass
 had been cut.

Fig. 26

Profil A genom terrassen,
 från söder.

Section A through the terrace,
 seen from the south.

Fig. 27

Anl. 12 efter avtorvning och
 rensning, från sydost.

Structure 12 after removal of
 the turf and clearing. View from
 the south-east.

Anläggning 4 den runda stenpackningen
efter avtorvning och rensning från
nordväst. B 5487

Anläggning 10 efter avtorvning och
rensning från väster. B 5488

Anläggning 1 efter andra stensläng-
ningen från nordost. *B 5489*

Anläggning 4, konstruktion 1, profil
genom härden från sydväst. *B 5490*

Anläggning 11 efter framrensning från
västnordväst. B 5491

Anläggning 2 före undersökning från
nordnordväst. B 5492

Terrassen med ryggar från norr.

B5493

Anläggning 1, konstruktion 4,
profilen från sydost. B5494

Anläggning 8 efter avtorvning och
rensning från sydväst. B5495

Anläggning 2 konstruktion 3 profilen
från söder. B5496

Anläggning 2 efter avtorvning och rensning från väster. *B5497*

Anläggning 3 efter första stensläng-
ningen från sydväst. *B5498*

Anläggning 2 konstruktion 2 framtagen
från söder. *B 5499*

Anl. 4 och anl. 6 i förgrunden efter
avtorvning och rensning från norr.

B 5500

Anläggning 1 med gravgömmorna markerade
från nordost. B 5501

Anläggning 1 med gravgömmorna från
nordost. B 5502

Anläggning 3 efter avtorvning och rensning från sydväst. B5503

Åsen med 19:5 från västsydväst. B5504

Anläggning 11 profilen från sydväst.

B 5505

Anläggning 2, konstruktion 1, framtagen
från sydväst.

B 5506

Profil D genom terrasserna från söder.

B 5507

Anläggning 2 efter andra stenslängningen
från söder. (Konstruktion 2 i förgrunden).

B 5508

Anläggning 9 efter avtorvning och
rensning från nordost. B5509

Fig. 14 *B 5510*

Undersökningsområdet med utsikt mot sydväst.

The excavated area with a view towards the south-west.

Fig. 15 *B 5511*

Anläggning 1 före undersökning, från sydost.

Structure 1 before excavation. View from the south-east.

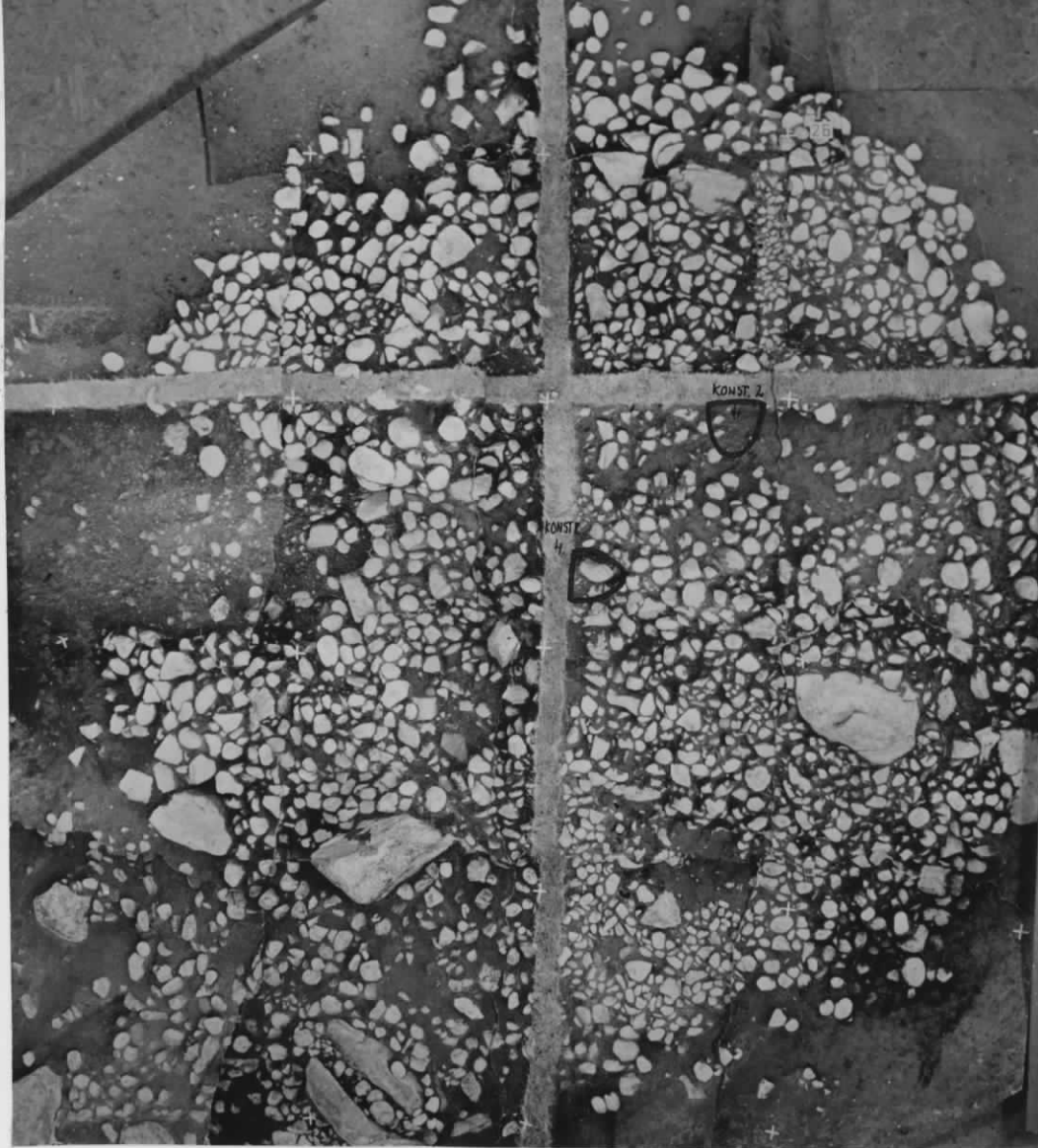

Fig. 16 **B 5512**

Tornfoto anl. 1 efter borttagande av den recenta småstenspackningen med gravgömmornas läge (konstr. 2 o 4) markerade.

Vertical photo, structure 1 after removal of the recent packing of small stones. The position of the graves (structures 2 and 4) is shown.

Fig. 17 **B 5513**

Anl. 1 efter borttagande av den recenta småstenspackningen, från nordost. Structure 1 after removal of the recent packing of small stones. View from the north-east.

Fig. 18 B 5514

Anl. 1, konstr. 1 efter framrensning,
från väster.

Structure 1, construction 1, exposed.
Seen from the west.

Fig. 19 B 5515

Anl. 1, konstr. 1, profil, från väster.

Structure 1, construction 1, section.
Seen from the west.

Fig. 20 B 5516

Anl. 1, konstr. 2 efter utgrävning,
från norr.

Structure 1, construction 2, after
excavation. Seen from the west.

Fig. 21 B 5517

Anl. 1, konstr. 3 under utgrävning,
från norr.

Structure 1, construction 3 during
excavation. Seen from the north.

Fig. 22 *B 5518*

Anl. 2 efter 1:a stenslängning, huvudsakligen småstenar, från söder.
Structure 2 after removal of the upper layer of mainly small stones.
View from the south.

Fig. 23 *B 5519*

Anl. 3 efter avtorvning och rensning med anl. 1 i bakgrunden,
från västnordväst.

Structure 3 after removal of the turf and clearing. Structure 1
in the background. View from the west-north-west.

Fig. 24 **B 5520**

Tornfoto av anl. 4, 6 och 7 efter avtorvning
och rensning.

Vertical photo showing structures 4, 6 and 7
after removal of the turf and clearing.

Fig. 25 **B5521**

Terrassen med ryggar, från norr,
efter kortklippning av gräset.
The terrace with ridges seen
from the north after the grass
had been cut.

Fig. 26 **B5522**

Profil A genom terrassen,
från söder.

Section A through the terrace,
seen from the south.

Fig. 27 **B5523**

Anl. 12 efter avtorvning och
rensning, från sydost.

Structure 12 after removal of
the turf and clearing. View from
the south-east.

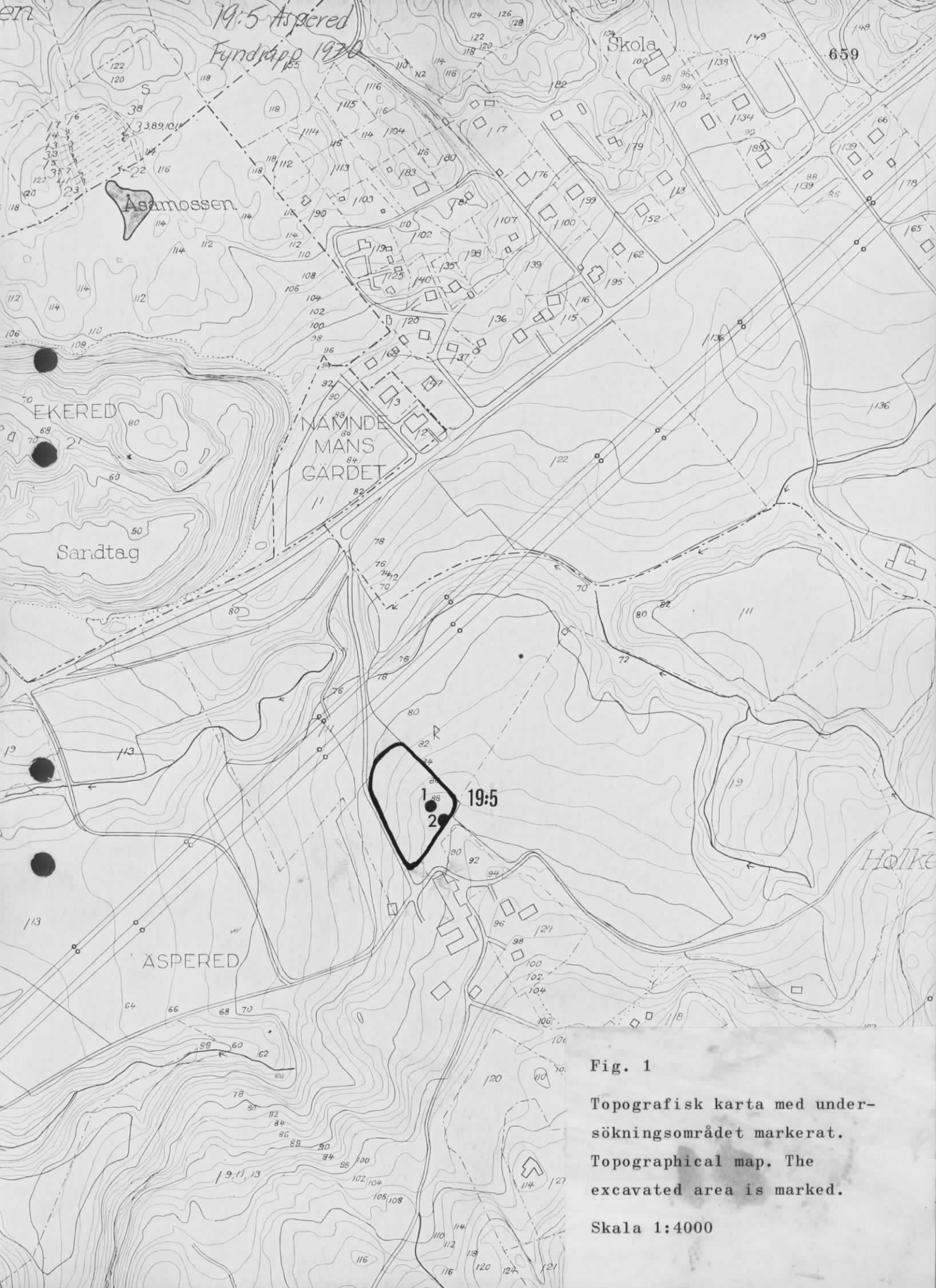
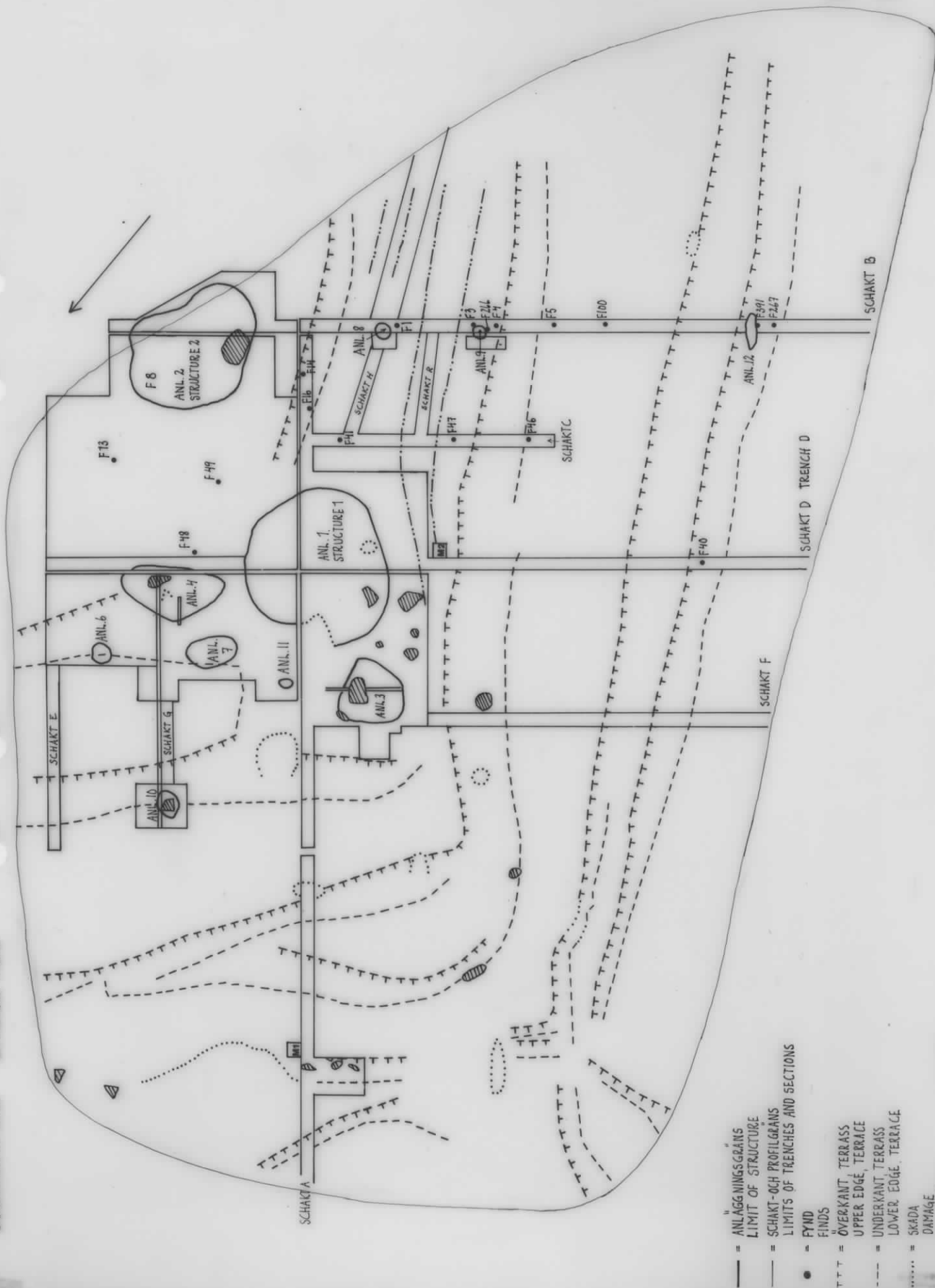

Fig. 1

Topografisk karta med undersökningsområdet markerat.
Topographical map. The excavated area is marked.

Skala 1:4000

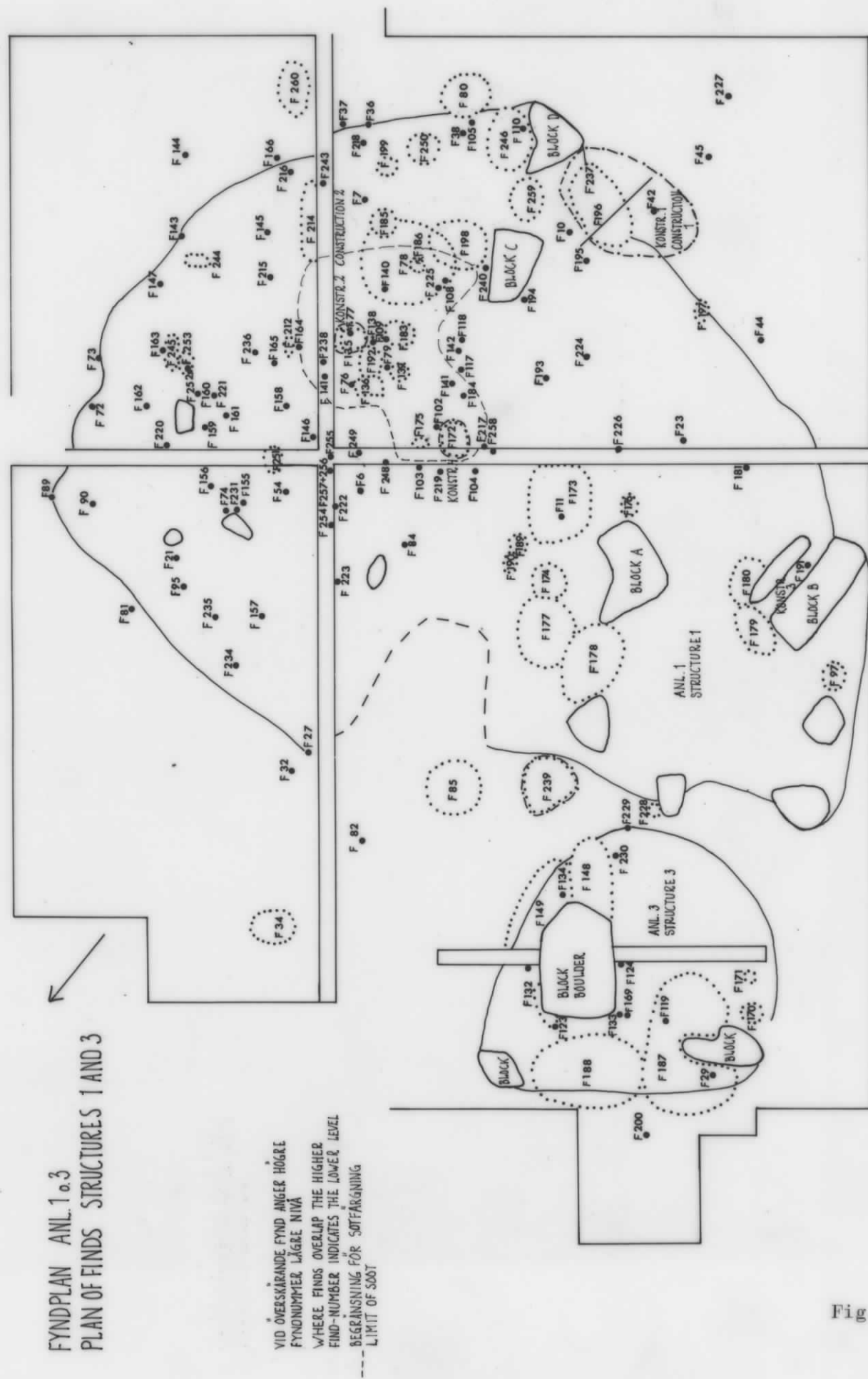
OVERSIKTSPLAN GENERAL VIEW

SKALA 1:400

FIG. 2

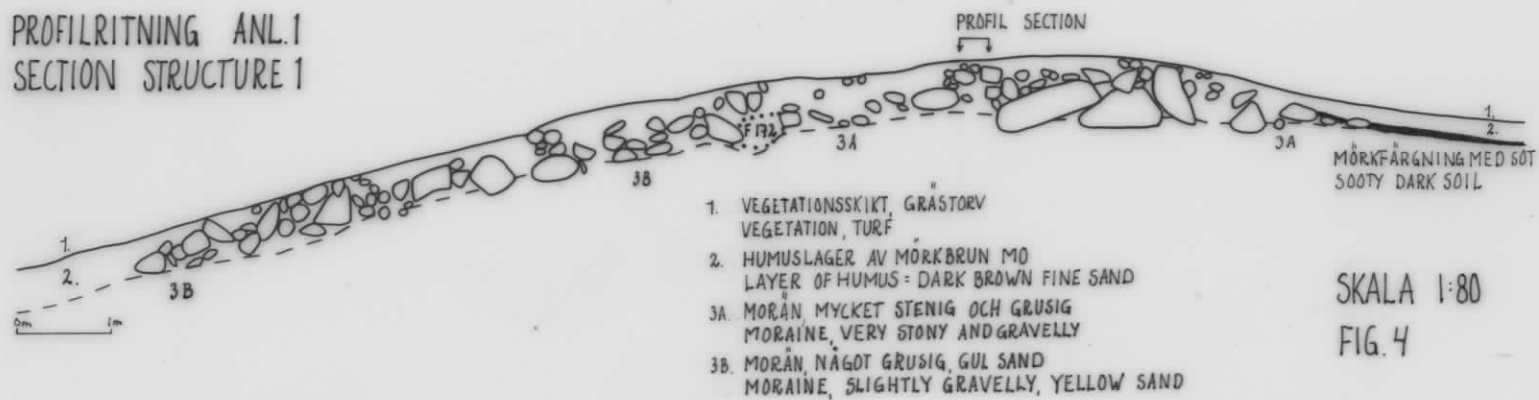
- = ANLÄGGINGSGRÄNS
- = LIMIT OF STRUCTURE
- = SCHAKT-ÖCH PROFILGRÄNS
- = LIMITS OF TRENCHES AND SECTIONS
- = FYND
- = FINDS
- TTT = ÖVERKANT, TERRASS
- TTT = UPPER EDGE, TERRACE
- = UNDERKANT, TERRASS
- = LOWER EDGE, TERRACE
- = SKADA
- = DAMAGE
- = RYGGADE ÅRAR
- = RIDGED FIELDS
- = STEN
- = STONE

FYNDPLAN ANL. 1 o. 3
PLAN OF FINDS STRUCTURES 1 AND 3

Fig. 3

PROFILRITNING ANL.1
SECTION STRUCTURE 1

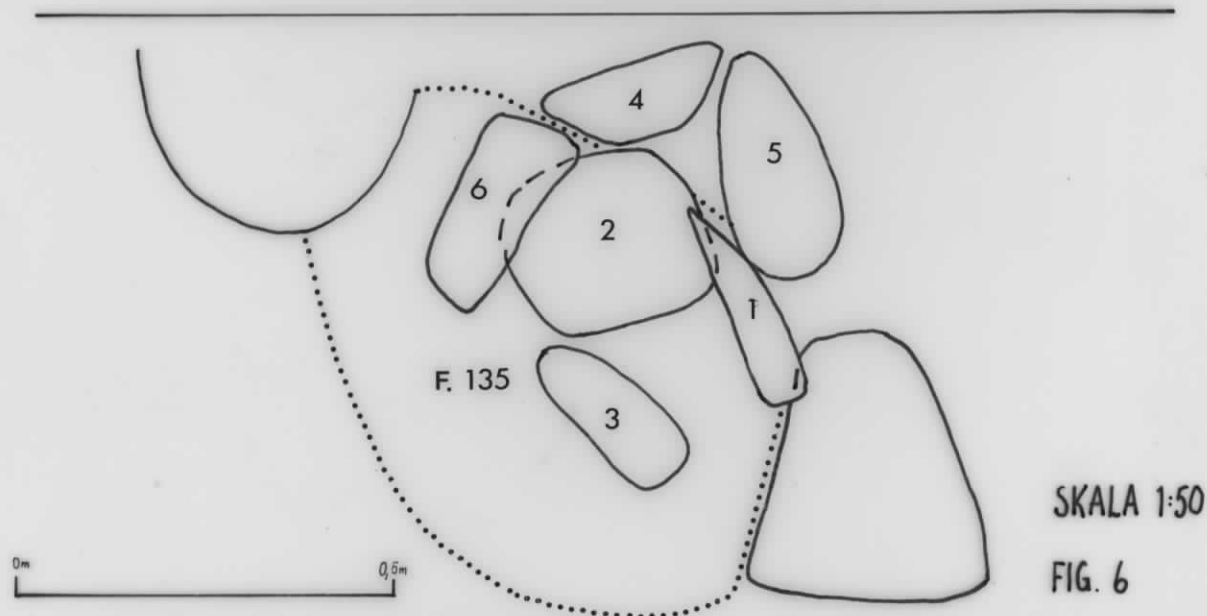
PROFILRITNING ANL.1
SECTION STRUCTURE 1

19:5
Aspered
Frapp 70

SPECIAL PLAN ANL.1. KONSTRUKTION 2.
DETAIL PLAN STRUCTURE 1 CONSTRUCTION 2.

667

FYNDPLAN ANL.2
PLAN OF FINDS STRUCTURE 2

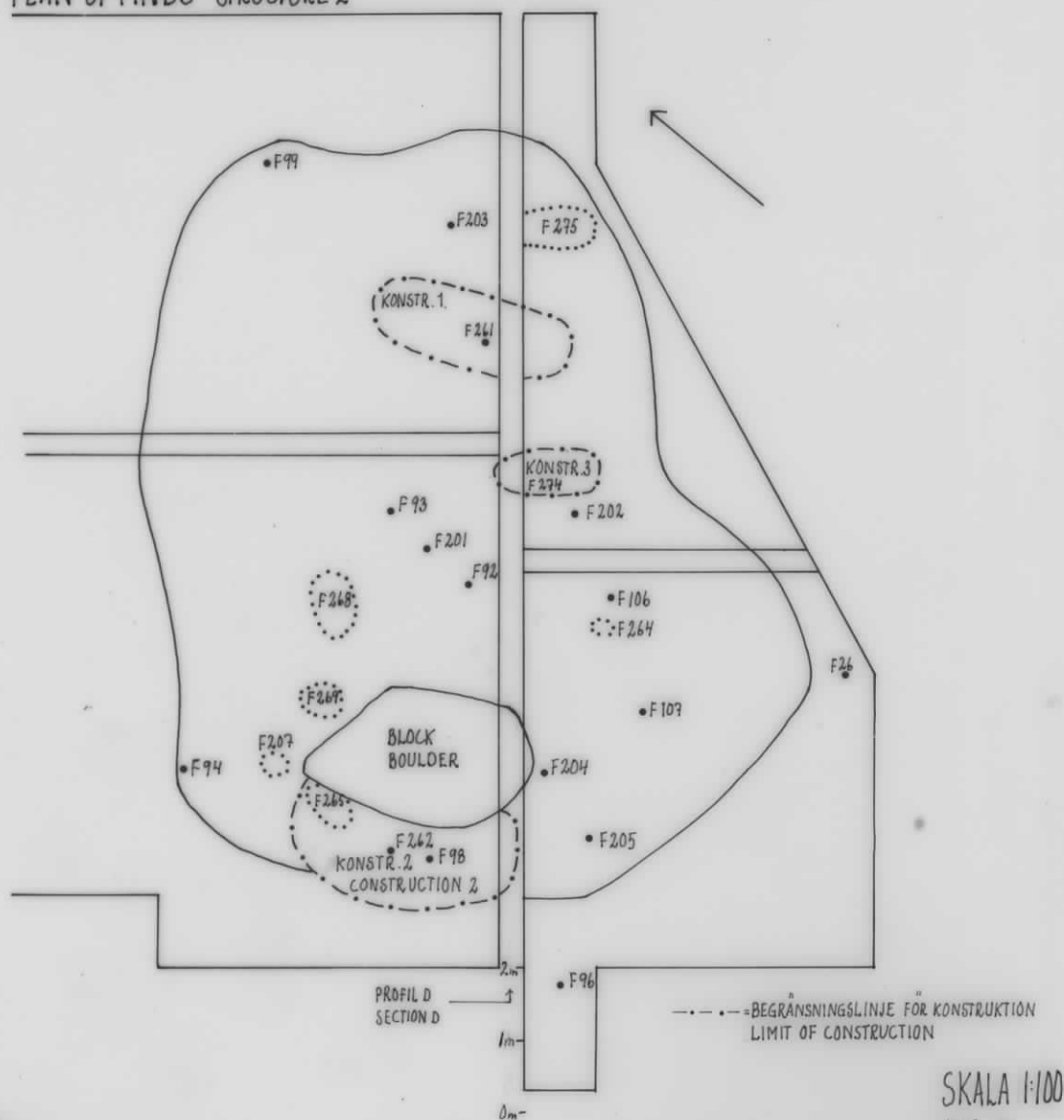

Fig. 6-7

PROFILRITNING PROFIL B SECTION B

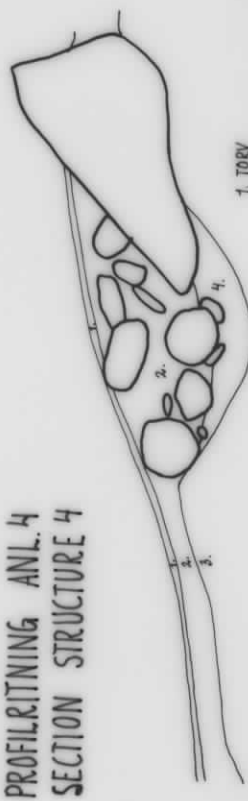
1. VEGETATIONSSKIKT, GRÄSTORV
VEGETATION, TURF

2. HUMUSLAGER AV MÖRKBRUN, NÅGOT GRUSIG MO
LAYER OF HUMUS - DARK BROWN, SLIGHTLY GRAVELLY FINE SAND

3. MORÄN, GRUSIG OCH STENIG
MORaine, GRAVELLY AND STONY

SKALA 1:80
FIG. 8

PROFILRITNING ANL. 4 SECTION STRUCTURE 4

1. TORV
TURF

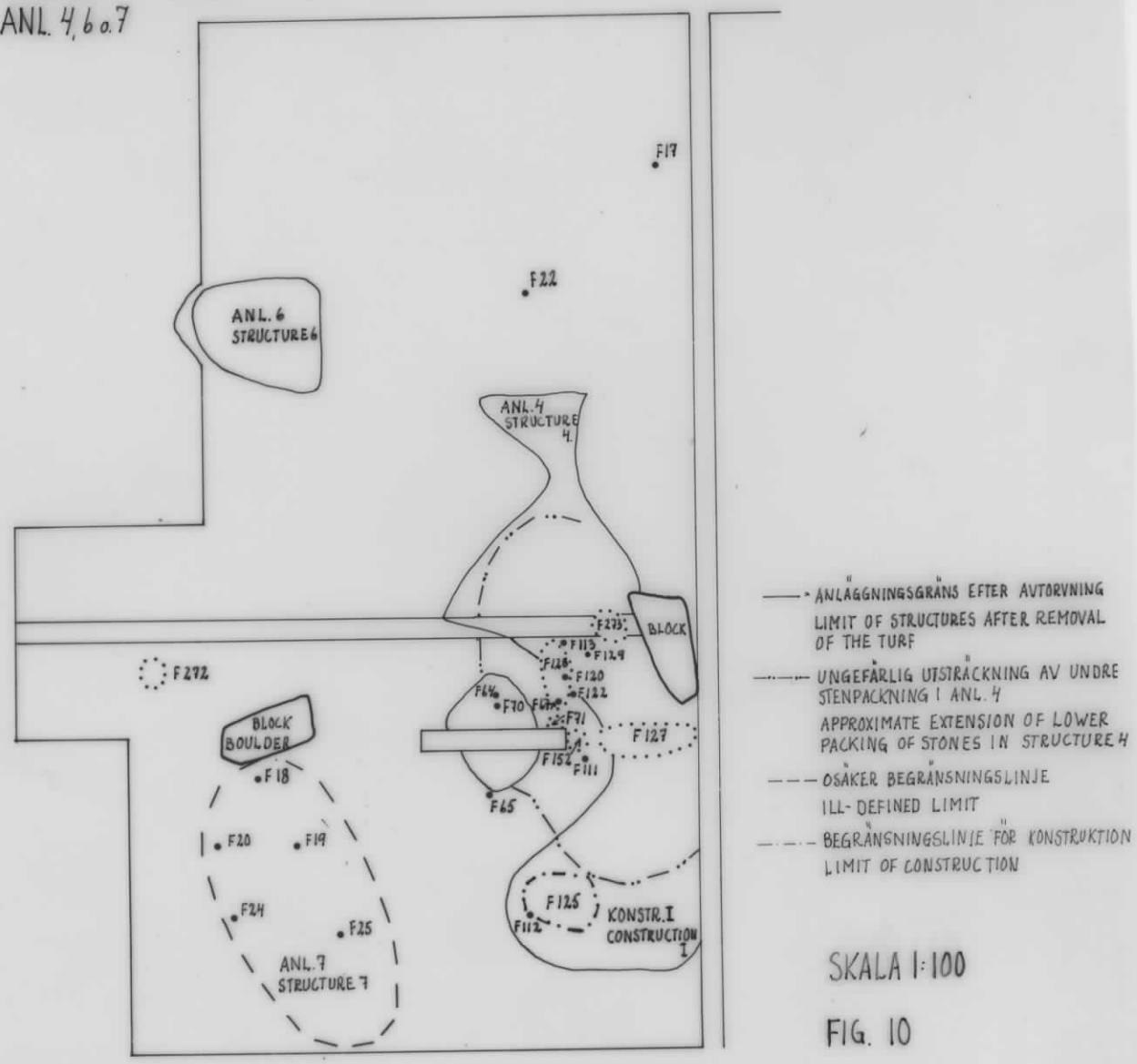
2. MÖRKBRUN MO - HUMUSLAGER
DARK BROWN FINE SAND - HUMUS

3. MORÄN AV GRUSIG SAND
MORaine OF GRAVELLY SAND

4. OMRÖTT LÄGER MED KOL
DISTURBED LAYER WITH CHARCOAL

SKALA 1:40
FIG. 9

FYNDPLAN PLAN OF FINDS STRUCTURES 4,6, AND 7
ANL. 4,6 & 7

FYNDPLAN ANL. 9 I SCHAKT B
PLAN OF FINDS STRUCTURE 9 IN TRENCH B

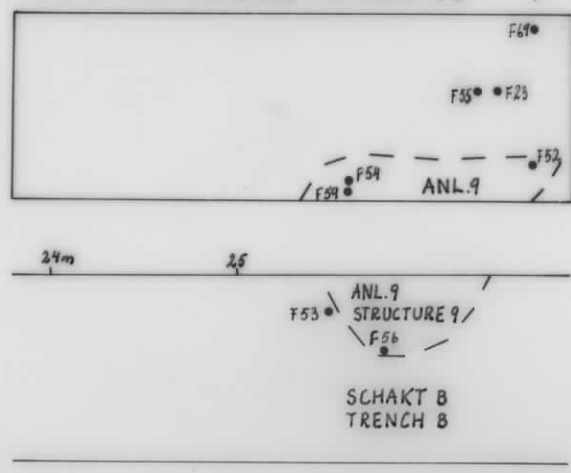

Fig. 10-11

19.5 Åspered
Frapp 1970

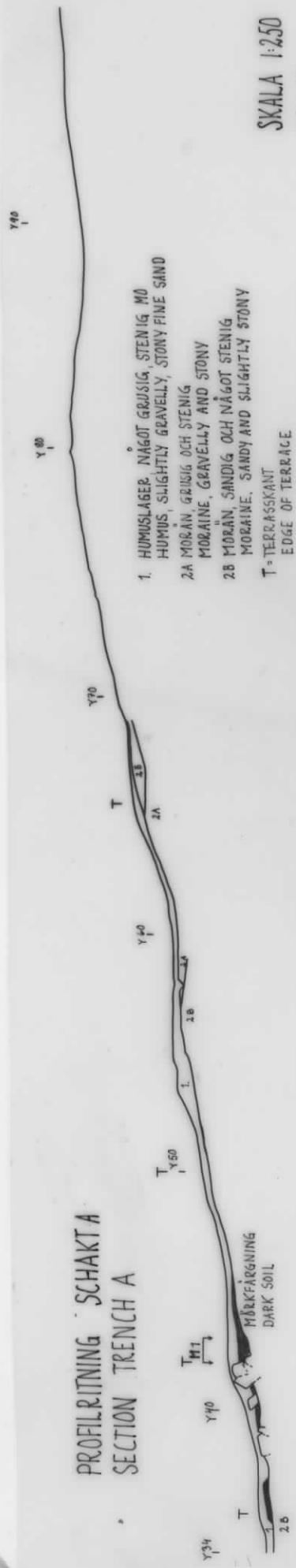
PROFILRITNING SAKHT D
SECTION TRENCH D

SKALA 1:250
FIG. 12

1. HUMUSLAGER, NÅGOT GRUSIG, STENIG MÖ
HUMUS, SLIGHTLY GRAVELLY, STONY FINE SAND
2. MORÄN, SANDIG OCH NÅGOT STENIG
MORaine, SANDY AND SLIGHTLY STONY

PROFILRITNING SAKHT A
SECTION TRENCH A

SKALA 1:250
FIG. 13

1. HUMUSLAGER, NÅGOT GRUSIG, STENIG MÖ
HUMUS, SLIGHTLY GRAVELLY, STONY FINE SAND
- 2A MORÄN, GRUSIG OCH STENIG
MORaine, GRAVELLY AND STONY
- 2B MORÄN, SANDIG OCH NÅGOT STENIG
MORaine, SANDY AND SLIGHTLY STONY
- T TERRASSKANT
EDGE OF TERRACE

Fig. 12-13

